

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research
Cilt/ Volume 7, Sayı/ Issue 17 (Aralık/ December 2018), s. 81-106.
DOI: <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut248>
ISSN: 2147-5490, Samsun- Türkiye

Özgün Makale/ Original Article

Geliş Tarihi: 22.11.2018
Kabul Tarihi: 18.11.2018

Tarihî Türk Lehçelerinde Alıntı Bitki İsimleri¹

Loan Plant Names in Historical Turkish Dialects

Kürşat EFE*

Öz

Bitki dünyası, insana sağladığı faydalar sebebiyle eski çağlardan bu yana önemini hep korumuştur. Genellikle konar-göçer bir hayat süren Türkler, tarımla da uğraşmışlar, çiftçilik de yapmışlardır. Kışık yiyecekleri için ziraatle uğraşmaları kaçınılmazdı. 11. yüzyıl ve sonrasında yerleşik hayatın yaygınlaştığını, bunun yanında tarımın geliştiğini görmekteyiz. Doğayla iç içe yaşayan Türkler diğer milletlerde olduğu gibi tabiata ait nesnelere değer vermiştir. Bu nesnelere arasında bitki isimlerinin yeri yadsınamaz. Geçmişten günümüze Türk toplum hayatında bitkilerin çok önemli yeri olmuştur. Karşılaştığı, faydalandığı, kullandığı, zararını gördüğü, ilaç yapımında kullandığı her türlü bitkiye kendi ana dilinde karşılıklar bulan Türkler, zaman zaman komşu dillerden de bitki isimleri almıştır. Türkler, kendisinden farklı tarihi ve coğrafi bölgelerde yaşayan topluluklardan yeni şeyler öğrenmiş ve bu öğrendiklerini kendi dillerine aktarmışlardır. Başka bir dilden ödünçleme yoluyla aktarılmış kelimeler alıntı kelimeleri oluşturmaktadır. Alıntı kelimeler alındığı dilin kurallarından ziyade zaman zaman ses ve şekil bakımından Türk dilinin kurallarına uydurularak kullanılmıştır. Bir milletin bir başka milletten kelime almasının en önemli sebebi öncelikle öğrenme isteğidir, bunun yanında özentî ve etkileşim de bu durum da etkilidir. Geçmişten günümüze kadar Türk dilinde kullanılan alıntı bitki adlarının tespit edilmesi; Türk milletinin hangi dönemde hangi milletten etkilendiğini, hangi milletten ne derece etkilendiğini, bunların hangi yapıda ve anlamlarda alındığını, bunların nasıl kullanım alanları bulunduğunu, günümüze kadar hangilerinin kullanıldığını, günümüzde hangilerinin kullanımdan düştüğünü ortaya koyacaktır. Böylelikle gerek dil ve kültür tarihine gerekse ad bilimine ışık tutulacaktır.

¹02.02.2018 tarihinde Erciyes Üniversitesi'nde düzenlenen "Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (USBİK 2018)"nde sunulmuş bildirinin gözden geçirilmiş, düzenlenmiş ve genişletilmiş hâlidir. Aynı zamanda Özlem Bayrak'ın "Tarihî Türk Lehçelerinde Bitki İsimleri" (2005) adlı tezinden faydalanılmıştır. Bayrak'ın tezinden sadece alıntı adlar alınarak bunlar farklı yöntemle incelenmiştir. Tez çalışmasında karışık şekilde verilen madde başları ses, şekil ve anlam benzerlikleri aynı olup olmalarına göre aynı madde başında toplanmıştır, böylece daha net bir değerlendirme yapılmıştır.

*Dr. Öğrt. Üyesi, Amasya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Amasya-Türkiye. Elmek: kursatefeece@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Bitki isimleri, alıntı isimler, tarihî lehçeler, sözlükçülük.

Abstract

Plant world has always kept its importance since ancient times because of the benefits it provides. The Turks, who generally live a nomadic life, have also engaged in agriculture and farming. It was inevitable for them to deal with agriculture for winter food. 11th century and later settled life has become widespread, as well as agriculture has been developing. Living with nature, the Turks valued objects of nature as in other nations. The place of plant names among these objects cannot be denied. From the past to the present, Turkish society has been a very important place in the life of the plants. Turks, who have encountered their native language for every kind of plants they encountered, used, used in drug production, took their names from neighboring languages. The Turks learned new things from the communities living in different historical and geographical regions and transferred what they learned to their own language. The words quoted through borrowing from another language are quoting words. The words of quotation were used from time to time in accordance with the rules of Turkish language in terms of sound and shape. The most important reason why a nation receives a word from another nation is primarily the desire to learn, and the wisdom and interaction are also effective. Identifying cited plant names used in the Turkish language from past to present; In which period the Turkish nation is affected by which nation, which country is affected, in which structure and meaning they are taken, how they have found usage areas, which are used until now, which ones will be used, which ones will fall. Thus, both language and cultural history and name science will be shed light.

Keywords: Plant names, borrowing/loan names, historical dialects, lexicography.

Giriş

Sözcükbilim, dilin sözcük varlığını, yani sözcüklerini, türetmede görev alan biçimbirimlerini, birleşik sözcük, deyim, atasözü, kalıplaşmış söz gibi öğelerini incelemeye yönelik bu öğelerin kökenlerini oluşumlarını araştırarak biçim ve anlam açısından gelişmelerini saptamaya çalışan bir dilbilim dalıdır (Aksan 1998:13). *Sözlükbilim*, bir dilin ya da karşılaştırmalı olarak çeşitli dillerin sözcük varlığını sözlük biçiminde ortaya koymaya yönelik bu amaçla yöntemler koyarak uygulama yollarını gösteren bir dilbilim dalıdır (Aksan 1998:69). *Ad bilimi* (onomastik) dil biliminin önemli bir çalışma alanıdır. Ad bilimi; canlıların ve kavramların, kısaca çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adıdır (Sakaoğlu 2001:9). Ad bilimi çalışmaları bir dilin kavramlar dünyasına ışık tutmakta, adlandırma yollarının belirlenmesini sağlamaktadır (Aksan 1998:125). Ad biliminin çeşitli dalları vardır. *Bitki adları bilimi* de ad biliminin bir alt dalıdır.

Anadolu'da insanlık tarihi, yontma taş devrine kadar uzanır. İlk insanlar, yabancı bitkiler ve av hayvanları ile çeşitli ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Cilalı taş devri insanları tahıl yetiştirmeye ve hayvanları evcilleştirmeye başlamışlardır. İnsanlar kullandıkları bitkileri her devirde adlandırmışlardır. Bitkilerin adlandırılmasında bitkinin kullanılışı, görünüşü ve yetiştiği ortamın etkili olduğu görülmektedir (Duran 1994:223). Ayrıca Türkçede bitkilerin kavramlaştırılmasında tat, renk ve büyüklük gibi başka özelliklerinin de belirleyici olduğu; adlandırma sırasında, diğer tür adlarında da görüldüğü üzere, genellikle hayvan, organ, kişi, zaman, renk ve diğer bitkiler gibi temel söz varlığı öğelerinin temel alındığı gözlenir (Doğan, 2011; 2016). Tarihî Türk lehçelerini kapsayan çalışmaların sayısı yok denecek kadar azdır. Bu konuda Özlem Bayrak'ın "*Tarihî Türk Lehçelerinde Bitki İsimleri*" başlıklı yüksek lisans tezi (2005), bu konudaki eskikliği tamamlamıştır. Özellikle eş zamanlı bitki sözlüklerinin sayısı oldukça fazladır. Turhan Baytop tarafından hazırlanmış "*Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*" (2007), Ingeborg Hauenschield'in, 1158 bitkinin Türk lehçelerinden belirlenen karşılıklarının yer aldığı "*Türksprachige Volksnamen für Kräuter und Stauden mit den Deutschen, Englischen und Russischen Bezeichnungen*" adlı çalışması (1989), Şevki Akalın'ın, 10508 bitkinin Latince adları, Türkçe ve Almanca karşılıklarına yer veren "*Büyük Bitkiler Kılavuzu*" adlı eseri (1956) belli başlı çalışmalardır. Özellikle bitki bilim alanında çok sayıda bitki sözlükleri bulunmaktadır.

İletişimin en temel unsuru olan dil tüm bu süreci oluşturan ve sistemli hâle büründüren canlı bir varlıktır. İnsanların ve toplumların birbirleriyle olan bu etkileşimi en çok vasıta görevi üstlenen dili etkilemiştir. Çünkü dil dış dünyanın içselleştirilip düşünsel bir kimliğe büründürmenin yegâne aracıdır. Kavramlara ve nesnelere ad olan sözcükler, anlam ya da şekil değiştirerek dilden dile, kültürden kültüre geçiş yaparlar. Bir dile başka bir dilden geçen bu tür sözcüklere alıntı sözcükler denilmektedir. Alıntı sözcükler alınma şekillerine göre ikiye ayrılırlar. Bunlardan birincisi; temelinde öğrenme ve bilgilenme yatan bilgi alıntılarıdır. Bu tür alıntılar toplumsal etkileşim sonucunda öğrenilen yeni kavramlarla birlikte kaynak dilden alıcı dile geçen alıntılardır. Yabancı olduğu yeni bir nesne, durum ya da kavram alıcı dilde, kaynak dildeki şekliyle ya da alıcı dilin ses ve şekil özelliklerine göre değişerek yer bulur. İkinci tür alıntı sözcüklere ise özentî alıntılar denilmektedir (Karaağaç, 2009:137). Tarihi sürece bakıldığında Türk milleti çok geniş bir coğrafyaya yayılmış, siyasi ve kültürel olarak birçok toplum ve kültürle temas halinde olmuştur. Bu nedenle Türk dilinde Köktürk döneminden bu yana farklı oranlarda yabancı öğelere rastlamak mümkündür. Türkçede rastlanan bu alıntılar, Türk milletinin tarihi içerisinde geniş coğrafyalarda ve uzun devirler boyunca yöneticilik yaptıkları ve Türkçenin üst katman dili olarak kabul edilmesinden dolayı daha çok bilgi alıntıları şeklinde olmuştur. Türk dilinde var olan özentî alıntıların büyük bir kısmı yalnızca din kaynağına dayanmaktadır. Budizm, Maniheizm ve İslamiyet birçok özentî alıntısının Türkçeye girmesine yol açmıştır (Karaağaç 2009: 138). Alıntı sözcükler her dilde az ya da çok bulunmaktadır. Bu sözcüklerin azlığı ya da çokluğu söz konusu dillerin diğer dillerle olan ilişkilerine bağlıdır. Öyle ki, başka toplumlarla herhangi bir iletişim kurmayı aynı zamanda bünyesinde başka dillere ait öğeler barındıran bir dilden bahsetmek mümkün değildir. Bu etkileşim kimi zaman alıcı dili bütünüyle yabancılaştırabilecek kadar artabilmekte ve kaynak dil açısından son derece tehlikeli olabilmektedir (Aksan, 2004: 29). Türkçeye yabancı öğelerin giriş sebeplerini genel olarak şu şekilde sıralamak mümkündür: Sosyal hayattaki köklü değişiklikler; din ve medeniyet dairesi değişiklikleri, tercüme faaliyetleri, alfabe değişiklikleri, geri kalmışlık, dil bilinci eksikliği, yabancı dille eğitim, çok coğrafya değiştirmek (Buran 2008: 165).

Tarih boyunca Türk diline çok sayıda yabancı sözcük girmiştir. Yazıyla tâkip edebildiğimiz Köktürkçe dönemde alıntı sözcük sayısı neredeyse yok denecek kadar azdır. Uygur Türkçesi evresinden itibaren çok sayıda sözcük Türk diline alıntılanmıştır. Maniheizm ve Budizm dinlerinin kabul edilme sebebiyle Hintçeden, Sanskritçeden, Soğdakçadan ve Çince den sözcükler irmeye başlamıştır. “Yazıtlardaki alıntı sözcük oranı % 1 dolayındadır. Uygurlar dönemine geldiğinde ise bu oran % 2 ile % 12 arasındadır (Aksan, 1977: 345). İslam dininin kabul edilmesiyle birlikte Arapça ve Farsça sözcüklerin ziyadesiyle dilimizde kullanım alanı bulunduğunu görmekteyiz. Tanzimat döneminden sonra Batı dünyası ile gelişen ilişkiler neticesinde özellikle Osmanlı Türkçesi ve devamındaki Türkiye Türkçesinde Batı dillerinden sözcükler girmiştir. Bitkilere kendi dilinde karşılıklar veren Türkler, her şeye rağmen çok sayıda bitki adı alıntılanmıştır. Özellikle halk dilinde her bitkiye dilin inceliklerine göre karşılıklar verilmiştir. Ancak standart dile bu adlandırmalar bilimsel süzgeçten geçerek bir türlü yansıtılmamıştır.

Amaç

Geçmişten günümüze alıntı bitki adlarını belirleyerek hem dil ve kültür tarihi açısından hem de ad bilimi açısından Türk dilinin hangi dönemde hangi dillerden ne derecede etkilendiğini, bu alıntıların nasıl kullanım alanları bulunduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yöntem

Tarihî Türk lehçelerde, yazıyla tâkip edilebilen eserlerden günümüze kadarki bütün eserler gözden geçirilmiş, tarama yöntemiyle doküman analizine dayanılarak hazırlanmıştır. Doküman analizi ile var olan belgeler incelenip veriler ortaya çıkarılmaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Tarihî Türk lehçelerindeki tüm eserler ve özellikle sözlüklerle geçmiş dönemlerde kullanılan isimlerdir. Araştırmanın örneklemini ise Tarihî Türk lehçelerinde kullanılan alıntı bitki isimlerinden ibarettir.

Bulgular

abanoz ~ **abanūs** ~ **ābnūs** <Ar./Far.: Hindistan'da elde edilen pek sert ve siyah ağaç [Kam.Tür. 16: *abanoz*; İMS 187b/6(3): *abanūs*; MOL 1; Fuzûlî 213/6; Nev'î 120/K.XXXIX; Kam.Tür. 17, HBD 184: *ābnūs*; *abnūsıyye* (*abanozgiller*): OTAL 5; Kam.Tür. 17].

abdüllezîz <Ar.: Yağlı ve tatlımsı bir meyve [OTAL 3].

abher <Ar.: 1. Nergis çiçeği 2. Yasemin 3. Zerrinkadeh çiçeği [KTS 1(GT); SSGT 6/5; AYBÜ K.VII.14; HBD 35/4; OTAL 4; MOL 1; Şeyhî G. CXLIX/4].

âbû <Far.: Nilüfer çiçeği [OTAL 5].

âc <Far.: İlgin ağacı [OTAL 6].

acve <Ar.: Medine hurması [İMS 300b/7(1); TN 29b.7, 29b.8, 29b.9, 57a.15, 57a.16, 90b.13].

ades ~ **adese** <Ar.: Mercimek [Şeyhî K. II/10; OTAL 10].

afriyyûn <Ar.: Bir bitki adı [KTS 3 (BV)].

afs <Ar.: Mazı denilen tane [OTAL 12].

âftâb-perest <Far.: 1. Nilüfer çiçeği 2. Ayçiçeği [MOL 4; OTAL 12].

ahbel <Ar.: Böğrülce tânesi [OTAL 14].

ahkûk <Far.: Ham zerdâli [OTAL 17].

ahlat <Yun.: Yabanî armut ağacı [Leh. Osm. 10].

ahnâsiyye <Ar.: Ananasgiller [OTAL 18].

alaf ~ **alef** ~ **alif** <Ar./Far.?: Ot, yem, saman [NF 296-10; ME 137-5, 137-6; OTAL 26; ME 85:alaf<Far.].

âlî kadr <Ar.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL 29].

alkam <Ar.: Acı hıyar [OTAL 29].

âlû <Far.: 1. Şeftali [KTS 8 (TA)]; 2. Erik [MOL 10].

âlû-bâlû <Far.:Vişne [OTAL 29].

âlû-gürde <Far.: Can eriği [OTAL 30].

amrtapada <Sans. *amrtapatta*: Bir ağacın adı [ETG 260].

amula <Sans. *āmalaka*: Helile ağacı ve meyvesi [Babür. 284b/5].

anār <Far.: Nar; nargillerden ağaç ve meyvesi [Babür. 129b/2].

anba <Sans. *anb*: Hint kirazı; sakız ağacıgillerden bir ağaç ve meyvesi [Babür. 339b/10].

anbalî <Far. *anbala*, Hint. *imlî*, Sans. *amlıka*: Demirhindi <*temr-i Hindî*; baklagillerden sıcak iklimlerde yetişen bir ağaç ve meyvesi [Babür. 300a/4].

anberıyye <Ar.: Yayla çiçeği [OTAL 33].

ancîr <Far.: İncir; dutgillerden bir ağaç ve meyvesi [Babür. 284b/5].

aran <Ar.: Bıçılğan otu [KTS 10 (BV)].

armûd ~ **emrûd** ~ **ermûd** <Far. *emrûd*: Armut [KTS 12 (CC, DM, GT, RH, TZ; İML 182; KTS 12 (DM, KK, TA); EZKA 42; DM 5a/12; TA 8a/8; KLS 105,27; MOL 82; RB 10a/9, 10a/15, 11a/7].

aru <Ar.: Yemiş vermeyen bir dağ ağacı [OTAL 39-40].

arûsân-ı bağ <Far.: Tarla çiçekleri [OTAL 39].

arûsân-ı çemen <Far.: Çimenlik çiçekleri [OTAL 39].

ârz ~ **ârız** <Far.: Ardıç denilen ağaç [OTAL 40].

arzar <Ar.: Dağ servisi, dikenli ardıç ağacı [CSTDSöz. LXXXVIII-5, CCXXXIII-1, CCLXIII-3; Bakı 363/G.429.2; Fuzûlî 427.1; Hayalî 192/G.141.4; Nev'î 405/G.293.2; Yahya 59/K.12; T.Yah. K/75/7; MOL 13; Amrî 63-1; Şeyhî G. CXLIX/4; RB 11a/3].

âs <Ar.: Mersin ağacı [MOL 14; KTS 13 (İM)].

âsârûn <Far.: Kedi otu [OTAL 42].

asel-i dâvud: Bir çeşit kına çiçeği [OTAL 43].

asfûr ~ **aspir** ~ **aspir** <Ar.: Yalancı safran çiçeği. Aspür çiçeği [Oky. III. 405].

asıb <Ar.: Yaş ot [KTS 13 (BV)].

asi <Ar.: Kara ağaç [Leh.Osm. 24].

âsmâr <Far.: Mersin ağacı [OTAL 45].

aşb <Ar.: Yaş ot [OTAL 46].

avsec I <Ar.: Yaban çileği, kızıl diken, geyik dikenini. Böğürtlen [KTS 16 (BV); Şef.KE 367-2].

avsec II: Yaş hurma [TN 72a.8, 77b.9].

âvşin <Far.: Kekik otu [OTAL 54].

âzâd <Far.: Meyveden hâli olan servi ağacı [MOL 20].

âzâd-draht <Far.: Hayvanı öldürecek kadar yaprağı zehirli olan bir ağaç [OTAL 57].

azşâb <Ar.: Taze ve yeşil otlar [MOL 17; OTAL 46].

babadiye ~ babadya <Yun. *papadiá*: Papatya [Tar I. 356-357; Yedigâr. 61-2; Mü.Şi. 44-2; Teshil. 56].

bâbûnec <Ar.: Papatya [MOL 23].

bâbûne-i gâv <Far.: Sığırgözü de denilen sarı bir papatya [OTAL 61].

bâdâm ~ bâdâm ~ bâdem ~ bayâm ~ bayam ~ bâzâm ~ beyam ~ payam ~ pâyâm <Far.: Badem; gülgillerden bir ağaç ve meyvesi [*bâdâm*: KE 12v18; NF 434-10; Bd.V. 177/2, 193/7; SSGT 232/3; KMT 8b/5; Babür. 129b/3; EZKA 42; KLS 106,13; *bâdem*: DKK 12-10, 199-9; Leh.Osm. 34; Leh.Lug. 84; Oky. II. 201; T.Yah. G.534/1; Kam.Tür. 260; *bâdâm*: OTAL 62 Bakî 129/G.75.2; Fuzûlî 306/G.CLXXXII.3; Hayalî 177/G.110.4; Nev'î 292/G.105.5; Yahya 536/G.417.1; MOL 23; Şeyhî G. XIX/5; RB 34a/10, 4b/5, 16b/7, 22a/2, 20a/11; Kam.Tür. 259; DM 5a/14: *bayam*; KTS 25 (DM, Kİ, TA): *bayâm*; KG 53a.12: *bâzâm*; KTS 29 (KF): *beyam*; KTS 215 (Gİ, KFT, TZ): *payam*; Tar V. 3182; Na Le. 2: *pâyâm*].

bâdâmça <Far.: Acı badem ağacı; [Babür. 141b/4].

bâdâm-ı dü-magz <Far.: İki içli badem [MOL 23].

badhal <Hint.: Ekmek ağacı, [Babür. 284a/6].

bâdıncân ~ bâdincân ~ bâdingân ~ bâzincân ~ patlıcan <Far. *bâdingân*: Patlıcan [*bâdıncân*: Babür. 283a/8; *bâdincân*: OTAL 63; Oky. I. 693, CSTDSöz. XXII-4; Kam.Tür. 260; *bâdingân*: OTAL 63; MOL 23; *bâzincân*: KTS 26 (İM); İM 388b/1(2); Leh.Lug. 538: *patlıcan*].

bâdinc <Far.: Hindistan cevizi [OTAL 63; MOL 23].

bâdring <Far. *bâd-rang*: Kabil'de iyi cinsi yetişen meyve [Babür.129b/8].

bag ~ bâg <Far.: Üzüm asması [DLT III. 152-27; EUTSöz. 20; TT IV. 10, 6 Leh. Osm. 34; İMS 241b/7(1); Babür. 132b/2; RB 24a/12, 31a/3; Fütûh. 176a/12].

bahâr(ât) <Ar.:1. Sığırgözü, papatya; sığır papatyası, sarı papatya 2. Karanfil, tarçın, karabiber gibi kokulu otlar [OTAL 65; MOL 24; Tar 34].].

bahûr-i meryem <Ar.: Meryemana eli denilen bir bitki [OTAL 67].

bak: Arabî'de "kunneb" ve Türkî'de "kenevir" dedikleri bitki [Oky. I. 376].

bakam ~ bakkam <Ar.: Kırmızı boya ağacı [KLS 81,12; OTAL 69].

bakl ~ baklâ ~ bâkılâ I <Ar.: Üzerinden dökülen tohumdan mevsiminde biten nebat. [MOL 26; KTS 22 (DM, İM, KK, MG, TA, TZ); DM 6a/9; TA 10b/3; OTAL 68; Tuh.Müb. 54b-D; MOL 26; KG 111b.5; Leh.Osm. 36; Leh.Lug. 90; Fütûh. 177b/16] krş. *bakl*.

bakl ~ baklâ II <Ar.: Semiz otu. Sebze, yeşillik [KTS 22 (BV); Bd.V. 391-6].

baklatü'l-hamkâ ~ bakla-yı hamka ~ bakla-yı beyyine: Semizotu [MOL 26OTAL 69].

bâkûre <Ar.: Evvel yetişen, turfanda meyve [MOL 26].

bambo <Far.: Kamışın sağlam bir cinsidir [İH 22].

bamya <Ar.: Bamya [Leh.Osm. 40].

bân <Ar.: Sorgun ağacı [MOL 26; OTAL 70; Bakî 295/G.332.3; Hayalî 120/G.4.4; Nev'î 438/G.349.5; Yahya 121/K.28.19].

bâr <Far.: Meyve, yemiş [MOL 27; Amrî 177-6; Bd.V. 158-4].

bârec <Far.: İt üzümü [MOL 27; OTAL 71-72].

basal ~ basile <Ar.: Soğan [MOL 27; KTS 24 (BV)].

basaliyye <Ar.: Soğan [OTAL 71].

be ~ bih ~ bihî ~ bihî <Far.: Ayva [*be*: KLS 105, 30; *bih*: CSTDSöz. CCLXXX11-2; OTAL 101; Babür. 129b/2: *bihî*; OTAL 102: *bihî*].

behimî <Ar.: Üzerine kızılık sinmiş siyah menekşe [TM-Ar. 61b-1, 62a-2].

behrâmen ~ behrem <Far.: Asfur çiçeği, kırmızı gül [OTAL 80].

bela-bar ~ beladır <Far.: Bela meyveli [CSTDSöz. LXV-7; Tuh.Müb. 54 a-D]

belbûs <Far.: 1. Yabanî soğan, sarımsak, dağ soğanı 2. Bir çeşit haşhaş [OTAL 82].

belesân <Ar.: Pelesenk ağacı [KTS 27 (BV)].

belh: Henüz yeşil olan ham hurma [TN 28b.10, 28b.11, 30a.3].

bellût ~ belût ~ bolut ~ pelid ~ pelit <Ar. *bellût*: Meşe ağacı, palamut, pelit [RB 29b/15, 14a/11, 11a/76; OTAL 83; MOL 32; Babür. 135a/4, 140b/9: *bolut*; RB 40a/8; Tuh.Müb. 17a-3; Oky. II. 459; Hayalî 165/G.86.2; YTS 172; Leh.Lug. 541; Tar V. 3185; M.Bay. 33; Mü.Şi. 59a, 103a].

bellût-ül-arz: Yer palamudu [OTAL 83].

ben ağacı: Türkî'de "sorgun ağacı" ve "ben ağacı" denir [Oky. III. 602].

benc <Ar.: "Ban otu" denilen, uyku verici ve gözbebeğini açan bir ot [OTAL 83].

benefşe ~ benefsec ~ menekşe ~ menevşe <Far.: Menekşe [*benefşe*: MOL 33; TN 26a.10; Şeyhî K.VII/10, K. IX/12, K. X/12, K. XIII/8,

K. XIV/25, K. XIV/37, K. XIV/7, MuII/3-6, g. IV/2, G.LXI/5, G.LXVII/2, G.XLIII/6, G.CIII/6, G.CXXXVI/1, G.CXLIX/1, G.CLVI/8, G.CLXXXI/1; OTAL 84; Amrî 17 - 2, 39-2, 147 - (1,2,3,4,5); RB 42a/3; CSTD Sözl. L-3, CVII-1, CXIII-8, CII-7, CLXXIV-4; T.Yah. K/58/2; Bakî 144/G.100.3; Fuzûlî 15/K.I.6; Hayalî 126/G.8.5; Nev'î 261/G.52.3; Yahya 311/G.48.5; KTS 27 (DM, GT, KFT, RH, TA); SSGT 6/5; HBD 195/5; *benefsec*: MOL 33; OTAL 84; *menekşe*: Leh.Lug. 48; *menevşe*: Tar IV. 2803; Kara.195].

beng <Far.: Afyon, esrar [KTS 27 (TZ)].

benka <Far.: Burçak nevinden, mercimeğe benzer bit mahsûl [OTAL 85].

ber <Far.: 1. Meyve, yemiş 2. Yaprak [OTAL 85; Bd.V. 161/1, 183/2, 442/6; HBD 203/7].

ber-âver <Far.: Yemiş ağacı [OTAL 86].

berç: Macar üzümü [Tar I. 512].

berdiyy <Ar.: İçindeki özünden kağıt yapılan bir bitki, hasır otu [OTAL 86].

berg <Far.: Yaprak [Bd.V. 392/7, 38/2, 192/3, 376/3, 11/2, 93/7, 6/3, 448/4, 514/8, 133/6, 3/9; HBD 129/5, 163/2, 6/7; Babür. 248a/7; CSTD Sözl. VII-6, XCIII-3, CIV-8; Şeyhî K. IX/9; RB 7b/7; T.Yah. K/43/27; Bakî 1747G.146.4; Fuzûlî 140/G.XVI.3; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î 2239/G.14.1; Yahya 298/G.29.3].

berkuk <Ar.: Şeftâli, kayısı, zerdâli [OTAL 88].

besek ~ **besdek** <Far.: Harman yerinde toplanılan buğday ve arpa demeti [OTAL 90].

beşâm <Ar.: Hicâz'da yetişen ve misvak yapılan hoş kokulu, balsama ağacı [OTAL 91].

betîl <Ar.: 1. Ana ağaçtan ayrılıp başka kök salan fidan 2. Salkımları sarkık olan ağaç [OTAL 92].

bevvâz ~ **bezbâz** <Far.: Hindistan cevizi kabuğu [OTAL 97 MOL 36; OTAL 93].

beyhen ~ **beylem** <Ar.: 1. Bir çeşit beyaz çiçek, mısır gülü. 2. Açılmamış pamuk kozası [OTAL 95].

beyûn <Far.: Afyon [OTAL 97].

bezir ~ **bezr** <Ar.: Tohum, ekilecek tane [OTAL 98; MOL 37; OTAL 98].

bezr-i katûnâ <Ar.: Pire otu tohumu [RB 18a/6].

bezr-ül-bene <Ar.: Ban otu tohumu [OTAL 98].

bıdırgan ~ **bıdırgan** ~ **bidışgan** ~ **bidisgân** <Far.: Sarmaşık [OTAL 100].

bıbul <Sans. *pippala*: Bitmula biberi [ETG 268].

bıttih <Ar.: Kavun, karpuz [OTAL 99; MOL 37].

biber <Yun<Hint./Sans.: Biber [Leh.Osm. 53; Leh.Lug. 112; Oky. II. 205] krş. *frenk biberi*.

bîd <Far.: Söğüt ağacı [MOL 37; OTAL 100; CSTD Sözl. VIII-29; Bakî 295/G.332.3; Hayalî 120/G.4.4; Nev'î 438/G.349.5; Yahya 121/K.28.19].

bîd-i müşgî <Far.: Sultanî söğüt, çiçeği güzel kokan söğüt [MOL 37].

bîd-i giryân <Far.: Salkım söğüt [MOL 37].

bîd-i sürh <Far.: Kızılsöğüt [OTAL 100].

bih-dâne <Far.: Ayva tohumu [OTAL 102].

bîh-i kühî <Far.: Dağ kökü, baldıran kökü [OTAL 101].

bîkâ <Ar.: Mercimek [OTAL 103].

bîl <Far.: Hind ayvası denilen Hindistan'a mahsus bir meyve [OTAL 103].

bilsâniyye <Ar.: 1. Sarmaşık gillerden 2. Hanımeligillerden [OTAL 106].

bilsikâ <Ar.: Yapışkan otu [OTAL 106].

bîr <Hint.: Hünnap, cevizgillerden bir ağaç ve meyvesi [Babür. 284a/12].

bîrâste <Far.: Fazla dalları kesilmiş, budanmış ağaç [OTAL 108].

birinc ~ **birinç** ~ **brinç** <Far.: Pirinç [KG 115a.14, 122b.4, 130b.4; TN 21a.17, 22a.13; RB 33b/15; Oky. II. 159; Fütûh. 146b/8, 185a/1; KTS 30 (KK); OTAL 109; KTS 36 (CC); KLS 92,1]. krş. *pirinç*.

birincâsb ~ **birincâsf** <Far.: Miskotu, koyun otu, yabancı karanfil [OTAL 109].

birnîs <Far.: At kestanesi [OTAL 109].

birsîm <Ar.: Yonca [OTAL 109].

birsîm-i mâ': Suyoncası denilen, sarıçiçekli bir ot [OTAL 109].

bîrzed ~ **bîrze** ~ **bîrzî** <Far.: Şeytanboku, kasnı [OTAL 109].

bisât-ı arz: Yeşilli, çimen [OTAL 109].

bîş <Far.: Bildırcın otu [OTAL 110].

bîş-i behâr: Kaya koruğu [OTAL 110].

bîş-müş <Far.: Bildırcın otu ile beraber yetişen safran kökü [OTAL 111].

bostân ~ **bûstân** <Far.: Kavun, karpuz [OTAL 112].

boy tohumu: Bir bitki adı [Leh.Lug. 129; Oky. II. 318].

bûbunec <Ar.: Papatya [MOL 23].

buhle <Far.: Semizotu [OTAL 113].

buhûr-i meryem ~ buhurumeryem <Ar.: Siklamen, tavşankolağı [OTAL 113,623; Tar 59Bakî 29/K.10.5; Hayalî 67/K. 23.36].

bûjene ~ bûr'ûm ~ bûr'ûme <Ar.: Ağacın henüz açılmamış çiçeği, tomurcuğu [OTAL 113,119].

bukûl <Ar.: 1. Olgun hurma [KTS 37 (İM); İMS 474b/1(1)]. 2. Sebzevat [MOL 42].

bunduk ~ fındık ~ fınduk ~ funduk <Ar.: Fındık [*bunduk*: OTAL 114; KTS 38; MOL 42; Tar I. 703; Enb. 855; *fındık ~ fınduk*: Leh.Osm 145; Leh.Lug. 282; Oky.II.874; Nev'î 15/K.III.12; Tar 124 RB 9a/3, 11a/11, 21b/15]; KTS 82 (DM); *funduk*: DM 5a/16; Babûr. 284a/2; MOL 101; KG 53a.13; OTAL 270].

burc: Taze dal, filiz [Tar I. 705; Ata. 7; Yadiğâr. 122-2; Ah. 375; Ni'meti. 309; Bürh. 560].

buseyle <Ar.: Soğancık [OTAL 115].

bûsîr <Far.: Sığır kuyruğu denilen bir ot [OTAL 115].

bûstân-efrûz ~ bûstân-fürûz <Far.: Katmerli horozibiği denilen bir çiçek [OTAL 115].

bustuk ~ fıstık ~ fustuk ~ piste ~ pistak <Ar.: *fustuk*: Fıstık [KTS 38 (BV); Leh.Osm. 146; Leh.Lug.282; Hayalî 151/G.58.5; Tar 125; RB 11a/1, 22a/11, 22b/8; Tar III. 1606; Yadiğâr. 12-1; Hazain. 16-1; Sic.B. 2, 284; Şamilk. 399; RB 11a/1, 22a/11, 22b/8; Tar III. 1606; Yadiğâr. 12-1; Hazain. 16-1; Sic.B. 2, 284; Şamilk. 399; KTS 83 (İM); MOL 101; Tar III. 1609; OTAL 270; *piste*: KE 50v9; Şeyhî K. XII/38,2; *pistak*: KTS 216 (CC); KLS 106, 19].

buyan ~ meyân: Meyan kökü, meyan [*buyan*: Edv. 56b; HS 38A; Mü.Şi. 44a; Yadiğâr. 190b; *meyân*: Oky. II. 249; Leh.Lug. 482].

bûyçe <Far.: Sarmaşık [OTAL 115].

bûzîdân <Far.: İlaç olarak kullanılan bir ot [OTAL 115].

bûlbüle <Ar.: Bir çeşit zerdali [OTAL 116].

bûrr <Ar.: Buğday [OTAL 119; MOL 43].

bûrs <Far.: Ardiç ağacı meyvası [OTAL 119].

bûste <Far.: Fındık [OTAL 119].

bûzûr ~ bûzûrât <Ar.: Tohumlar, taneler [MOL 44; OTAL 120].

ca'dî <Ar.: Güzel kokulu, çabuk kuruyan bir bitki [KE 160r12, 170r14].

cāmân <Hint. <Sans. *cambu*: Hindistan ağaçlarından biri [Babûr. 283b/8].

cāsûn <Ar.: Süs bitkisi olarak yetiştirilen küçük ağaç [Babûr.287b/5]

câvers <Ar.: Buğday arasında biten bir çeşit sarı darı [OTAL 126].

cavz-ı hındî <Far.: Hindistan cevizinin meyvesi [Babûr. 285b/4].

cedvâr <Ar.: Zencefil cinsinden kafuru kokulu uyarıcı olarak kullanılan safran kökü [OTAL 129].

centiyâniyye <Ar. Centiyangiller. [OTAL 134].

cerb <Ar.: Ekin, buğday [LK109a.5].

ceviz ~ cevz <Ar.: Ceviz [Leh.Osm. 78; Oky. II. 182; Leh.Lug. 153; OTAL 138; MOL 51; RB 22a/2, 11b/14].

cevz-i bevvâ <Ar.: Hindistan cevizi [MOL 51].

cez' <Ar.: Ağaç kökü [OTAL 139].

cezi' <Ar. Küçük tomurcuk [OTAL 139].

cezmâzec <Ar. Ilgın meyvesi [OTAL 139]

culban <Far.: Bezelye [KTS 44 (DM)].

cülcülân <Ar.: Kışniş yahut susam tohumu [MOL 55].

cülnar <Ar.: Gülnar [MOL 55].

cündebâ <Ar.: Bir bitki adı [KTS 44 (BV)].

çâş <Far.: Hububat, tahıl yığını [OTAL 153].

çaşur <Ar.: Çavşır otu [Mü.Şi. 150b; Yadiğâr. 319a].

çavdar <Far.: Buğday aralığında biter [Oky. I. 856].

çâvele <Far.: Hoş renkli bir çeşit gül [OTAL 153].

çây <Far./?/Çin?: Kaynatılıp içilen yaprak [MOL 58; Leh.Osm. 91 ; Kam.Tür.505].

çemen ~ çümen <Far.: Çimen, yeşil saha, kır, çayır [ÇEL 229; Bd.V. 147/2, 323/3, 113/4, 343/9, 4/5; KTS, 48 (GT, İN, TA); HBD 18/6, 138/7, 145/6, 147/6, 189/2; KMT 9b/3; Babûr. 249b/10; MOL 58; Şeyhî K.IX/7, K.XIII/8, G.XXXVI/7, G.LIII/1, G.LXI/7, G.LXVII/5, G.CII/2, G.CXIX/3, G.CXXV/7; TN 100a.1; T.Yah. K/58/1].

çenâr ~ çinâr <Far.: Çınar ağacı [MOL 58; Şeyhî K.X/17, K.XIV/9, G.XII/6, G.XVI/3, G.CXXXVI/2, G.LXVII/7; RB 11a/2, CSTDSöz. CCIX-4; KE 23v19; OTAL 154; Bakî 282/G.312.2; Hayalî 112/G.2.1; Yahya 300/G.32.2; Fuzûlî 198/G.LXXIV.2; Nev'î 247/G.28.1; Bd.V. 605/4; Leh.Osm. 97; T.Yah. K/53/14; Babûr. 123b/2].

çından ~ çintan <Sans. *candana*: Sandal ağacı [DLT I- 436-13, II. 122-24; OA 92; OY 101; TTİrkB. 4; AY 476/4, 525/2, 640/1].

çim <Far.: Çimen, çim otu [İH 20; KTS 51]; Kİ 46].

çüşek <Soğd.: Ot [DLT I. 389-1].

dân-çe <Far. Mercimek [OTAL 164].

dâne ~ dâne ~ dene <Far.: Arpa, buğday gibi mahsulâtı teşkil eden ufacık meyve, tahıl hububat tanesi [MOL 62; Şeyhî K.V/17, K.XII722, MuV/1-8; RB 12a/4, 19a/2, 19a/17; LK 70a.11-12, 70b.1, 147b.10; KTS 58; OTAL 164; Bakî 143/G.97.5; Fuzûlî 171/G.XLLVII.6; Hayalî 36/G.48.4; Nev'î 300/G.118.5; Yahya 334/G.84.2; T.Yah. G/334/2; Kam.Tür. 600; Leh.Lug. 197; Bd.V. 111/5, 293/7; İM 387b/5(1)].

darah ~ **dıraht** <Far.: Ağaç [NF 35-14, 56-17, 113-12,13, 244-12, 245-2, 319-8, 9, 14, 15, 16, 320-1, 2, 3, 4, 5, 335-7, 409-16, 410-3; KE 148v15; Bd.V. 416/5; Babür. 133b/7, 137a/3, 139b/2, 198a/5, 245b/3, 247b/1; MOL 68; TN 68b.6; Şeyhî K.VII/8; T.Yah. K/58/4 Bakî 112/G.47.1; Fuzûlî 168/G.XLIV.3; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î 328/G. 13.4; Yahya 306/G.40.5; T.Yah. K/58/4; OTAL 188].

darçini <Far.: Tarçın [KTS 56 (CC)].

dâr-ı fülful <Ar.: Kara biberin uzunca bir çeşidi, tarçın tohumu denilen kuyruklu biber [OTAL 271].

deşd-i tuturgan <Far.: Bir çeşit pirinç [KTS 60 (RH)].

devâret <Ar.: Bir tür bitki [KTS 60 (BV)].

devha <Ar.: Ulu ağaç, şecer-i azim [MOL 67].

dıbkıyye <Ar. Ökseotugiller [OTAL 183].

dîbâç <Far.: İpek [KTS 61 (KFT)].

dıraht-i sâmir <Ar.: Meyveli ağaç [OTAL 918].

domates <Fr. *tomate*: Frenk patlıcanı [Leh.Osm 122].

duhne <Ar.: 1. Tek tane, tohum tanesi 2. Darı [OTAL 191].

dut <Ar.: Dut [Leh.Lug. 238].

dücür <Ar.: Böğrülce [OTAL 193].

dürdâriyye <Ar.: Karaağaçgiller [OTAL 194].

ebâet <Ar.: Kamış [OTAL 196].

ebrû-yi sanem <Far.: Kan kurutan otu [OTAL 200].

ebucehil karpuzu/ü <Ar.+T.: Ebuçehil karpuzu denilen acı bitki [Oky. II. 807; Leh.Lug. 247; RB 40a/4; Kam.Tür. 66].

ebucehil kavunu <Ar.+T.: Ebuçehil kavunu [Oky. III. 521].

ebücehil kozagı <Ar.+T.: Hicaz ve Hind'e mahsus bir şecerin yemişidir [Oky. III. 195].

ecel-giyâ <Far.: Zehirli bir bitkinin kökü, bıldırcın otu [OTAL 201].

echere <Far.: Pıtrak dikenli [OTAL 201].

ecmüd <Far.: Kereviz [OTAL 201].

efânîn <Ar.: Sarmaşık gibi birbirine sarılmış sık ağaç dalları [OTAL 204].

eftimün <Yun.: Bağboğan otu [Tuh. Müb 59a-6].

ejdef <Far.: Kızılıcık denilen meyve, alıç [OTAL 211].

ekdâs <Ar.: Hurmalar [OTAL 212].

elfâf <Ar.: Dalları birbirine girip sarılmış sık ağaçlar [MOL 79].

enâr <Far.: Nar [KMT 8b/1; MOL 82; KG 101a.12; Şeyhî K.XIV/39; RB 11a/5, 18b/13, 19b/13 Bakî 238/G.247.9; Hayalî 9/K.2.8; Nev'î 543/G.533.4].

enbele <Far.: Hint hurması, demir hindi [OTAL 221].

enberbâris <Rum.: Maruf meyve [MOL 82].

enberût <Far.: Armut [OTAL 221].

enbüşe <Ar.: Yer elması, patates gibi yerden çıkarılan şeyler [OTAL 221].

encel <Far.: Hatmi çiçeği [OTAL 222].

encere ~ encüre ~ encür <Far.: İsrırgan otu [OTAL 222; Tuh. Müb 54a-D].

encidân <Ar.: Kasnı denilen ilâcın yapıldığı bir ağaç [OTAL 222].

encîr ~ incir <Far.: İncir [*encîr*: MOL 82; Tuh. Müb 55a-D; *incir*: KE 12v12, 16; DM 5B.4; KLT 106, 8; KTS 111 (BV, CC, DM, İM, KFT, KK, TA, TZ); Leh. Osm. 191; Leh.Lug. 353; Oky. III. 605].

encüc ~ encüg <Far.: Ödağacı [OTAL 222].

encüh <Far.: Solmuş, buruşmuş meyve [OTAL 222].

encüriyye <Ar.: İsrıgangiller [OTAL 222].

enginâr <Yun.: Farisî'de "kenger" denilen dikenli bitki [Oky. II. 739].

engûr <Far.: Üzüm [MOL 83; OTAL 224].

erâk <Ar.: Misvak ağacı [KTS 74 (Gİ, İM)].

erbû <Far.: Armut [OTAL 227] krş. *emrûd*.

erbû-dâr <Far.: Armut ağacı [OTAL 227].

ercalun <Far.: Sarmaşık nevinden ören gültü, akasma, aksarmaşık denilen nebat [OTAL 227].

ercen ~ erjen <Far.: Acıbadem ağacı [OTAL 227-228].

ercil <Ar.: Hindistan cevizi [OTAL 227].

erdâne ~ ervâne <Far.: Yabanî şebboy [OTAL 227-230].

erez <Ar.: Acıbadem ağacı [OTAL 228].

ergâvân ~ ergavân ~ erguvan ~ erguvân ~ erguvan <Far.: Erguvan çiçeği [Bd.V. 192/3; KB 6529; OTAL 228; HBD 190/2; MOL 84; Bakî 148/G.105.4; Fuzûlî 36/K.VIII.14;

Hayalî 101/G.9.1; Nev'î 265/G.59.1; T.Yah. K/26/40].

erke <Ar.: Misvak ağacı [OTAL 229].

erz <Ar.: Hububattan pirinç [MOL 85].

erze <Ar.: Çam ağacı [OTAL 230].

erzen <Far.: Darı [OTAL 230; MOL 85].

esbâdest: Açık sarı renkte menekşe [TM-Ar 61b-4, 62a-2, 63b-2].

esl <Ar.: Karailgın ağacı [OTAL 234].

eslâl <Ar.: Karailgın ağaçları [OTAL 234].

eslenc <Far.: Yerde sürünerek açılan yonca [OTAL 234].

esmâr I <Ar.: Meyveler [RB 37a/13; OTAL 235].

esmâr II <Far.: Mersin ağacı [OTAL 235].

esteh <Far.: Çekirdek [OTAL 235].

eşcâr <Ar.: Ağaçlar [KE 212v15; Bd.V. 414/6, 210/6; KTS 76 (GT); SSGT 6/3, 342/7; MOL 85; RB 10b715, 10b75, 8b/6, OTAL 236; T.Yah.K/58/4 Bakî 112/G.47.1; Fuzûlî 168/G.XLIV.3; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î 328/G. 13.4; Yahya 306/G.40.5; T.Yah. K/58/4; CSTDSöz. VI-49, VII-50, VII-51].

etâ <Far.: Kavak ağacı [OTAL 238].

eyger <Far.: "Enir" denilen bir cins yaban mersini [OTAL 244].

ezhâr <Ar.: Çiçekler [OTAL 246 Bakî 166/G.134.2; Fuzûlî 16/K.1.17; Hayalî 228/G.4.4; Nev'î 233/G.4.4; Şeyhî K.VII.7].

ezverî <Far.: Karaçalı denilen kalın ve çok dikenli bir ağaç [OTAL 247].

fâkihe <Ar.: Yemiş, meyve [OTAL 249; MOL 93].

fare-i misk göbeği: Bir ağaç adı [Oky. II. 62].

fecel <Ar.: Bir bitki [KTS 81 (BV)].

fer' ~ fer'a <Ar.: Dal, budak [OTAL 256; Şeyhî G.CXL/6].

fergand ~ fergande <Ar.: Sarıldığı ağacı kurutan bir cins sarmaşık [OTAL 259].

fersâd <Ar.: Dut [RB 44b/7].

feslegen <Yun: Reyhan [Leh.Osm 145; Leh.Lug. 281].

fetile-i hacar <Ar.: Dağ keteni [OTAL 263].

fevâkih <Ar.: Meyveler, yemişler [OTAL 263].

fevâkih-i lezîze <Ar.: Lezzetli, tatlı meyveler [OTAL 263].

fırsâd <Ar.: Karadut [OTAL 265; MOL 100].

fidân ~ fiddün <Yun.: Fidan [Leh.Osm. 147; Leh.Lug. 283; Tar III. 1607; Şamil. 180; Oky. II. 267; Tar 125].

firfahiyye <Ar.: Semizotugiller [OTAL 269].

frenk biberi <Fr.+Yun.: Yaprakları söğüt yaprağına benzeyen bir bitki [Oky. III. 237].

frenk feslegeni <Fr.+Yun.: Yemişi incire benzeyen bir bitki [Oky. III. 450].

frenk inciri <Fr.+Far.: Yemişi incire benzeyen bir bitki [Oky. II. 587].

fûl <Ar.: Bakla [MOL 101; OTAL 270; Leh.Osm. 149; KTS 83 (BV, KFT)].

ful-i mısri <Ar.: Nohudu andıran ve deveyulağı da denilen küçük kara tane [OTAL 270].

fulya <İt. *pulya*: Sarı soğan çiçeği [Leh.Osm. 149].

fütune <Ar.: Bir bitki [KTS 83 (BV)].

futur <Ar.: Zehirli mantar [OTAL 270].

futur-ı kaid-ül-büzûr <Ar.: Bazitli mantar [OTAL 271].

futur-ı muhâtiyye <Ar.: Cıvıkmantar [OTAL 271].

fülfül <Ar.: Kara biber [KTS 83 (BV); CSTDSöz. IX-21, CCLXIII-4; MOL 102; Bakî 191/G.172.3; Nev'î 277/G.80.4; Yahya 519/G.385.2; Amrî 58-1; OTAL 271; T.Yah.G/519/2].

fülfül-i tavîl <Ar.: Uzun biber [OTAL 271].

fürûg-i asefî <Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL 272].

garav <Far.: Hint kamışı [Babür. 288a/4].

gaysî <Ar.: Etli (meyve) [Bd.V. 321/2].

gelû-gîr <Far.: Dağ armudu, ahlat [OTAL 284].

gendüm <Far.: Buğday [Şeyhî K.II/10].

gevz <Far.: Ceviz [OTAL 288].

gez <Far.: İlgin ağacı [OTAL 288; MOL 107].

girdgân ~ girdu <Far.: Ceviz [OTAL 291].

giyâ ~ giyâh <Far.: Bitki, taze ot [OTAL 292; MOL 109; Şeyhî G.CXVI/6; CSTDSöz. IV-123, VII-2, CXXIX -7, CCII-3, CCLXXV-5; ÇEL 233; Bd.V. 365/2; Babür. 283a/1].

giyâh-ı kayser <Far.: Sarı yonca, kokulu yonca [OTAL 292].

giyâh-ı nem-nâk <Far.: Semizotu [OTAL 292].

giyâh-ı şütür <Far.: Deve dikenini [OTAL 292].

gonca ~ gonce ~ gonçe <Far.: Gonca, tomurcuk [Bd.V. 147/3, 242/6, HBD 7/4, 40/1, 44/4, 57/2.; Şeyhî K.VII/15, K.VIII/29, K.X/11, MuIII/2-4; OTAL 292; Amrî 37-3, 61-2; RB 42b/12; Bakî 108/G.40.2; Fuzûlî 134/G.X.2; Hayalî 104/G.16.2; Nev'î 233/G.4.3; Yahya 293/G.21.1; T.Yah. K/56/3].

gul ~ gül <Far.: Gül [ÇKT 26b/05; Babür. 287b/11; LK 11a.5, 33b.11, 79a.10, 876b.6, 101b.3, 111a.10; CSTDSöz. 1-7, IV-99, VI-23,

VII-8, CL-6; Bakî 108/G.40.2; Fuzûlî 134/G.X.2; Hayalî 98/G.4.1; Nev'î 232/G.2.3; Yahya 287/G.13.2; T.Yah. K/17/1; MOL 111 Tuh. Müb. 29 b-D; Amrî 24/II-1, 55-5, 56-6, 59-3, 71-7, 79-4, 80-3, 101-1, 2, 114-1, 13- 6, 146-5, 153-5; KG 85a.11; Şeyhî K.VII/11, K.VII/17, K.IX/21, K.IX/9, K.X/10, K.X/7, K.XII/24, K.XIII714, K.XIII/23, K.XIII/9, K.XIV/25, MuI/3-3, MuIII/2-1, MuIII/3-1, Leh. Osm. 167; Leh.Lug. 310; RB 11a/5; OTAL 297; Kabu 107a/13; Fütüh. 146a/12].

güre <Far.: Koruk, çiğ üzüm [MOL 110].

guseyn ~ gusn ~ gusne <Ar.: Dalcık, budakcık [OTAL 295].

gusn-i meksur <Ar.: Kırılmış dal [OTAL 295].

gusn-i şecer <Ar.: Ağaç dalı [OTAL 295].

gusûn-i ter <Ar.: Taze, genç dallar [OTAL 295].

gül <Far.: Gül, çiçek [ÇEL 233; Bd.V. 117/7, 220/6; KTS 88 (GT, KF, Kİ, KK, RH, TZ); SSGT 11/13, 14/11, 15/3, 129/5, 160/13, 161/2, 242/5, 315/3, 340/2; HBD 5/1, 6/1, 2, 6, 7/5, 7 vb.; Babür. 136a/3, 287b/3, 287b/4].

gül darçini: Tarçın çiçeği [KLT 81, 3].

gül- gonce <Far.: Gül goncası, henüz açılmamış gül [MOL 112].

gül-nâr <Far.: Nar çiçeği, ağacı [MOL 112].

gülâb ~ gülâf ~ gulâf <Far.: Gül [KTS 88 (TA); KTS 88 (CC, DM, Kİ); DM 5A/7KTS 87 (İM)].

gül-hatmî: Hatmi çiçeği [RB 11a/3].

gül-i ra'na <Far.: Güzel gül, dışı sarı içi kırmızı renkte olan bir çeşit gül [CSTDSöz. VI-20, VI-30; OTAL 297].

gül-i ruh-sâr <Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL 297].

gül-i sad-berk <Far.: Katmerli bir çeşit iri gül [OTAL 297].

gül-rîz <Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL 298].

günciz ~ künci ~ küncid ~ künciz ~ küncüd ~ künci <Far.: Susam [KG 122b.5: *günciz*; KTS 168 (BM) künci; KG 110b.1: *küncid*; KG 123b.7, 123b.8, 126a.6: *künciz*; OTAL 535; TN 30a.10 küncüd; KTS 168 (TZ): *künci*].

habak <Ar.: Yarpuz veya narpuz [OTAL 302].

habârîr <Ar.: Dağ çiçekleri [OTAL 302].

habb ~ habba ~ habbe <Ar.: Tane, tohum, çekirdek [OTAL 302 ÇKT 25a/05 İM 484a/6(1); Fütüh. 176a/12].

habbe-i hadrâ <Ar.: Çitlembik [OTAL 303].

habbe-i sevdâ ~ habbet-üs-sevdâ <Ar.: Çörekotu [OTAL 303].

habbetü'l-hazrâ <Ar.: Çitlembik meyvesi [KTS 89 (RH)].

habbü'r-reşâd: Tıpta kullanılan acı, iştah açıcı bir ot, hardal, süfâ [TN 72b.8].

habb-ül-gurâb <Ar.: Kargabükten denilen zehirli bir ağaç ve bu ağacın meyvası [OTAL 303].

habb-ül-lezîz <Ar.: Akdeniz bölgesinde ve Afrika'da yetişen bir ağacın dut kurusu şeklinde ve büyüklüğünde olan yağlı ve tatlı yemişi [OTAL 303].

habîn <Ar.: Zakkum ağacı [OTAL 304].

habl-ül-mesâkîn <Ar.: Sarmaşık [OTAL 304].

hâc <Ar.: Deve dikenleri, akdikenler [OTAL 304].

hadec <Ar.: Ebuçehil karpuzu [OTAL 308].

hadeng <Far.: Kayın ağacı [Bd.V. 136/2, 405/6, 597/5, 239/2, 132/5; HBD 119/4, 126/4, 192/3; CSTDSöz. CXL-7].

hâdi <Ar.: Bir bitki [KTS 89 (BV)].

halfâ <Ar.: Liflerinden ipek taklidi şeyler dokunan bir nevi beşparmak otu [OTAL 317].

halkaviyye <Ar.: Küpeçiçeğigiller [OTAL 319].

hamam otu: Hamam otu [Oky. II. 135].

hammus <Ar.: Bir tür bitki [KTS (BV)].

hançeriyye <Ar.: Latinçiçeğigiller [OTAL 324].

hanık-ül-kelb <Ar.: Çiğdem (köpek boğan) [OTAL 325].

hanık-ül-nemir ~ hanık-üz-zeneb <Ar.: Kurt boğan denilen bir nebat [OTAL 325].

hantal: Ebuçehil karpuzu da denilen meyvesi çok acı bir bitki [TN 33a.4, 73a.9, 73a10].

hanût <Ar.: Ölü için kullanılan ilaç, ot [KTS 91 (İM)].

hanzal(e/a) <Ar.: Ebuçehil karpuzu da denilen meyve, acı hıyar [KTS 91 (RH); SSGT 171/8; Babür. 243a/8; RB 40a/4 OTAL 326; KE 193r7].

hâr <Far.: Diken [Bd.V. 236/2; HBD 7/4, 24/5, 44/4, 45/1, 56/4, 152/5, 174/4; Amrî 145-5, 153-2; Şeyhî G.CLIV/3, G.CLXXXVI/6, G.CX/1, G.CXX/4, K.XII/24, CSTDSöz. III-4, UZVII-58, X -7, LIV-2, CXXII-5; OTAL 326; T.Yah. K/56/22].

harbak <Ar.: Çöpleme otu [KTS 92 (RH); Tuh.Müb. 45a-10; OTAL 327].

harbak-ı ebyaz <Ar.: Ak çöpleme [OTAL 237].
harbak-ı esved <Ar.: Kara çöpleme [OTAL 327].
harbüz ~ harbuz ~ **harbüze** <Far.: Kavun, karpuz [OTAL 328; MOL 124].
harbüze-i hindî <Far.: Karpuz [OTAL 328].
harbüze-i rûbah <Far.: Ebucehil karpuzu [OTAL 328].
hardal <Ar.: Hardal [KE 206r7; MOL 125; Leh.Lug. 322; RB 43a/6, 43a/4, 43a/3; Oky.III.194; Hayalî 342/G.10.2; Yahya 469/G.302; OTAL 328; Tuh.Müb 54a-D; T.Yah. K/19/5].
hâr-ı üştür ~ hâr-ı şütür <Far.: Deve dikenî [MOL 125; OTAL 326].
harîr: İpek [TN 98a.11, 98b.1, 98b.3; OTAL 332; TİKT 181a/1; Bd.V. 542/2; KTS 92 (Gİ, GT, İM, KF, KFT, MG); SSGT 142/2, 191/9, 184/7, 190/13, 141/4].
harmel <Ar.: Üzerlik otu [OTAL 332].
harnûb <Ar.: Keçiboynuzu [Tuh.Müb 55a-D; MOL 126; OTAL 332; MOL 126; TN 71a.7, 71a.17 OTAL 333].
harşûf <Ar.: Enginar [OTAL 333].
haseb-ül-enbiyâ <Ar.: Peygamber ağacı [OTAL 337].
hasır otu: Hasır otu denilen sazlık [Leh.Lug.324; Oky.I.443].
haşa <Ar.: Kekik otu [Tuh. Müb 54a-D].
haşaf: Kalitesiz hurma [TN 39b.18, 39b.19].
haşâiş ~ haşîş <Ar.: Kuru otlar [OTAL 337].
hâşâk-i zaîf <Far.: Kuru çalı [OTAL 337].
haşeb ~ haşebe <Ar.: Ağaç [OTAL 337].
haşhâş <Ar.: Kapsüllerinden afyon, tohumlarından da yağ çıkarılan bir bitki [HBD 2/2; OTAL 337 Tuh. Müb 49b-6; Leh.Lug. 325; Fuzûlî 400/G.CCLXXVI.4; Hayalî 159/G.74.2; Yahya 362/G.127.1; Tar 154; T.Yah. G/362/1].
haşîşe <Ar.: Ot [OTAL 338].
haşîşet-üd dîk <Ar.: Ökse otu [OTAL 338].
haşîşet-üd dînâr <Ar.: Şerbetçiotu, ömürotu [OTAL 338].
haşîşet-ül buzâk <Ar.: Tükrük otu [OTAL 338].
haşîşet-ül cereb <Ar.: Uyuz otu [OTAL 338].
haşîşet-ül hattâf <Ar.: Kırlangıç otu [OTAL 338].
haşîşet-ül himâr <Ar.: Eşek otu [OTAL 338].
haşîşet-ür rie <Ar.: Ciğer otu [OTAL 338].
haşîşet-ür rûhbân <Ar.: Papas otu [OTAL 338].

haşîşet-üz zîbâk <Ar.: Yaban fesleğeni [OTAL 338].
haşîşet-üz zücâc <Ar.: Yapışkan otu [OTAL 338].
hâtem ~ hatmî <Ar.: Çiçekleri hekimlikte kullanılan bir bitki, hanım çiçeği [KTS 93 (BV); OTAL 341; Tuh.Müb. 53 b-D; Oky. III. 490; KTS 96 (BV, İM)].
haviç ~ havuç <Far.: Havuç [Leh.Lug. 326; Tar III. 1903; Teshil. 32; Leh.Osm. 177].
hayır <Far.?: Tin, incir [Tar III. 1906; Bürh. 75].
hayva <Far. *âbiyâ*: Ayva [Tar III.1907; Teshil 92; DM 5a/16].
hazâfe <Ar.: Lavanta çiçeği [OTAL 349].
hazâz-üs-sahr <Ar.: Ciğerotu [OTAL 350].
helâl otı <Ar.+T.: Kökü dereotuna benzeyen bir bitki [Oky. I. 217].
heleyûn <Ar.: Kuşkonmaz denilen nebat [OTAL 354].
helilec I <Ar.: Tohumları müşhil olarak kullanılan bir bitki [OTAL 354; Tuh. Müb 54 b-D; TN 75a.4, 75a.6; TN 77b.17-18; KTS 95 (Gİ, KF, RH)].
helilec II <Ar.: Hindistan cevizi [KTS 95 İM, KF]; İM 197a/6(2)].
helyûn <Ar.: Kuşkonmaz [KTS 95 (BV; OTAL 354].
hemîl <Ar.: Sarmaşık denilen bir çeşit yabanî ot [OTAL 355; Oky. III. 145].
hemşîme <Ar.: Kuru odun olmaya yüz tutmuş ağaç [OTAL 357].
hers <Ar.: Mersin ağacı [OTAL 358].
hevli <Far.: Şeftali [Leh.Osm. 178].
heyar ~ hıyâr <Far.: Hıyar [KLT 106,14; TN 29b.15, Tuh. Müb. 6 b-13; 50 b-8; Leh.Lug. 33030a.2].
heyar şanba(r): Acur, Hint hıyarı [KLT 81,10].
himmâs ~ hımmîs ~ hummus <Ar.: Nohut [KTS 96 (İM): *hummâs*; KTS 96 (KFT): *hummîs*; KTS 99 (BV, KFT) *humus*; OTAL 381 MOL 146: *hummus*].
hına ~ kınâ <Ar.: Kına denilen maruf kırmızı boya otu [Oky. III. 620; TN 41b.5, 41b.9, 75b.2, 82b.4; MOL 139].
hınta <Ar.: Buğday [OTAL 362; MOL 139].
hınta-i esved <Ar.: Burçak (siyah buğday) [OTAL 362].
hırdal <Ar.: Hardal [KTS 96 (BV)].
hırvaz <Ar.: Bir bitki [KTS 96 (BV)].
hıyrî <Far.: Safran, sarı renkli bir çiçek [ME 233-2, 233-3].
hibrîr <Ar.: Dağ çiçeği [OTAL 366].

hilâliyye <Ar.: Kırlangıç otu denilen bir nebat [OTAL 370].
hilb <Ar.: 1.Turp 2. Asma yaprağı [OTAL 370].
hilyevn <Ar.: Koşkonmaz [OTAL 371].
hindibâ' <Ar.: Hindiba [OTAL 371; Leh.Lug. 331; Leh.Osm. 180; KTS 97 (BV)].
hindistan cevizi <Far.+Ar.: Hindistan cevizi [Oky. II. 671].
hizrân <Far.: Hezerân denilen maruf ağaç [MOL 144].
hua <Çin. *kua*: Bir çiçek türü [EUTSöz. 55; ETG 273; Suv. 529, 8; TT V. 10, 104].
hubbâz ~ hubbâze <Ar.: Ebegümeçi [MOL 144; OTAL 377].
hubbâziyye <Ar.: Ebegümeçigiller [OTAL 377].
hubûb <Ar.: Taneler, tohumlar [OTAL 377; MOL 144].
humkân <Ar.: Bir bitki [KTS 99 (BV)].
hummâz <Ar.: Kuzukulağı [OTAL 381; MOL 146].
hummuş <Ar.: Bir bitki [KTS 99 (BV)].
hunnî <Ar.: Bir bitki [KTS 99 (BV)].
hurmâ <Far.: Hurma [KE 36v19, 42r21, 43v4, 113r12, 121r13, 169r11, 206r5, 8, 16, 221r9, 228r2; NF 22-1, 35-13, 109-7,297-17, 390-6; ME 178-4, 197-7, 173-5; KTS 99 (BV, Gİ, GT, İM, KF, KFT, RH, TA, TZ); SSGT 269/5; DM 5b72; TA 8b/5; OBKT 18,12; Babûr. 250b/14, 284b/11; NHT 118a/2, 118b/1, 120a/10, 120/11 LK 37a.7, 39a.15, 63a.9, 145a.5, 147a.14, 147b.8; Bakî 260/G.51.1; Hayalî 33/G.23.3; Nev'î 260/G.51.1 MOL 147; Leh.Lug. 334; TN 24a.19, 25a.19, 25a.12, 28b.5, 28b.10, 28b.16, 29a.16, 29a.18, 29b.3, 29b.5, 29b.11, 29b.12, 30a5, 30a.7, 30a10, 30a14, 30a16, 30a19, 30b.12, 47b.16, 52a.14, 62b.14, 65a.19, 66a.18, 69a.2, 69a.7, 69a.8, 69a.9, 69b.14, 69b.15, 69b.17, 90b.11, 101b.19; Leh. Osm. 188; Fütüh. 125a/2, 125a/7; EATSKÇ 42a/2; KG 56a.4, 95b.7, 101b.14, 156b15; Oky. I. 802; TN 68b.16; Tar III. 1931; Kam. 3, 200; KTS 98 (CC); KLS 106, 12: *horma*].
hursu <Far. *hers*: Bir bitki [Tuh. Müb. 45 b-10].
hurû' <Ar.: Tanelerinden hintyağı çıkarılan ağaç [OTAL 384].
huss <Ar.: 1. Eğrelti otu 2. Hurma yaprağı [OTAL 385].
hüşe <Far.: Başak [Bd.V. 446/4; MOL 148; OTAL 386].

hüşe-i engûr <Far.: Üzüm salıkımı [OTAL 386].
hüşe-i hurmâ <Far.: Hurma salkımı [OTAL 386].
huvârî <Ar.: Bir bitki [KTS 99 (BV)].
huzâmî <Ar.: Lavanta çiçeği [OTAL 387].
huzâre <Ar.: Sebze [MOL 149].
hüsn âmîz: Bir çeşit lâle [OTAL 393].
ihlamur ~ uflâmûr <Yun. *phlamuri*: Ihlamur [RB 28a/1, 29a/7, 26b/1; OTAL 395; Leh.Osm. 189; Leh.Lug. 337].
ırk-üz-zeheb <Ar.: Altın kökü denilen bir bitki [OTAL 396].
ıspanak <Far.: Ispanak [KLT 106, 21].
ıstafîn <Ar.: Havuç [OTAL 398].
ışka <Ar.: Sarmaşık [OTAL 398].
ıtr <Ar.: Güzel kokulu bir bitki [OTAL 399].
ıtrıb: Turp [KTS 103 (DM)].
ı'neb ~ ı'nebe <Ar.: 1. Üzüm tanesi 2. Ahududu.[OTAL 436; Şeyhî MuII/7-6 OTAL 436].
iklilü'l-melik <Ar. Koçboynuzu [Tuh. Müb. 60 a-C115].
ilâç: Kuyruklu biber [Tar 177].
ineb-i kelb <Ar.: Köpeküzümü [OTAL 436].
ineb-üd-dübb <Ar.: Kocayemişi (ayrı üzümü) [OTAL 436].
ineb-ül-efrenc <Ar.: Frenküzümü [OTAL 437].
ineb-üs-sa'leb ~ ineb-üd-düb <Ar.: Ayı üzümü (kocayemiş), tilki üzümü [OTAL 437].
isfendân <Far.: 1. Beyaz biber tohumu 2. Akçaagaç [OTAL 450].
isfidâr <Far.: Akkavak, aksögüt [OTAL 450].
iskil <Ar.: Yabanî soğan, deniz soğanı [OTAL 451].
ispergam ~ isperhem <Far.: Fesleğen [OTAL 452].
ispire <Far.: Ağaç inci çiçeği [Leh.Osm. 194].
istâh ~ istâk <Far.: Taze filiz, budak [OTAL 453].
ışgüfe ~ şüküfe <Far.: Çiçek [MOL 477; Şeyhî K.IX/9; T.Yah. K/35/12; Amrî 17-3; Leh.Osm. 830; Bakî 166/G.134.2; Fuzûlî 16/K.1.17; Hayalî 228/G.4.4; Nev'î 233/G.4.4; OTAL 465].
izzehâr <Ar.: Boya otu [KTS 118(İM)].
kâc <Far.: Bir çeşit küçük çam [OTAL 477].
kadeh-i meryem <Ar.: Saksı güzeli denilen bir çiçek [OTAL 478].

kâfûr <Ar.: Bir bitki [KTS 123 (BV); Oky. II. 140].
kâh <Far.: Saman [HBD 79/5; Şeyhî K. XIV/31; OTAL 481].
kâkenc <Far.: Kanbel otu [OTAL 483].
kâkile <Ar. *kâkule*: Zencefilgillerden, sıcak memleketlerde yetişen kokulu bir bitki [KTS 123 (BV)].
kalenbek <Far.: Öd nevinden hoş rayihali ağaç ki tesbih yapılır [MOL 197].
kam'î <Ar.: Aşağıdan yukarı doğru huni şeklinde gelişen çiçek [OTAL 486].
kantüriyyûn <Ar.: Bir bitki [KTS 126 (BV)].
karanfil ~ **karanfûl** ~ **karanfûl** <Ar.: Karanfil [KB 71; MOL 199; Leh.Lug. 385; Bakî 118/G.57.3; Fuzûlî 21/K.II.6; Hayalî 325/G.54.1; Nev'î 243/G.21.5; Yahya 287/G.13.1; T.Yah. K. 17/3; KE 13r8; OTAL 489].
karâniyâ <Ar.: Kızılçık [OTAL 489].
karbus ~ **karpuz** <Far. *harbûz*: Karpuz [KTS 128 (KK); DM 5b10]; KTS 129 (KF, Kİ, TZ)].
karnâbit <Ar.: Karnabahar [OTAL 491].
kasab <Ar.: Kamış, şeker kamışı [MOL 200].
kasab-üs-sükker <Ar.: Şeker kamışı [OTAL 492].
kasl <Ar.: Hayvanlara yedirmek için vaktinden önce biçilen ekin [MOL 201].
kasni <Far.: Yaban marulu [Tuh. Müb. 50b-2, 5].
kastana ~ **kestene** <Yun. *kastanon*: Kestane [KTS 130 (CC); KTS 141 (DM, TZ); TZ 29a-].
katünâ ~ **katüna** <Ar.: Bir bitki [KTS 132 (BV); Tuh.Müb. 54b-D].
kazz <Ar.: Ham ipek [MOL 203].
kebâbe <Ar.: Kuyruklu biber [MOL 203; OTAL 500].
kebâd ~ **kebbâd** <Ar.: İri limon [OTAL 500; MOL 204].
kebikec <Far.: Yabanî bir tür maydonoz [Tuh.Müb. 54a-D].
kedû <Far.: Kabak [OTAL 501].
kelem <Far.: Lahana [Tuh.Müb. 50a-13; 54a-D].
kelvend <Far.: Bir kabak türü [Tuh.Müb. 14a-12].
kem'e <Ar.: Yer mantarı, domalan [OTAL 506].
kemmûn <Ar.: Kimyon [MOL 206; Tuh.Müb.54a-D; KTS 138 (BV)].
kenger <Far.: Yabanî enginar, devedikeni [MOL 207 Tar IV. 2439; Caf. 71-2; Bürh. 229].
kerâviyâ ~ **kerâviye** <Far.: Karaman kimyonu [MOL 207].

kerfes <Ar. *kerefs*: Kereviz [KTS 139 (BV)].
keşir ~ **keşür** ~ **kişür**: Havuç [Tar IV. 2456, 2457; Yedigâr. 43-2; Teshil. 19; Mü.Şi.108; Akr. 332; Terceman. 241; Müslim. 5, 65; Letaif. 16; Ni'meti. 354].
ketan ~ **katan** <Ar.: Keten [KLS 93, 6].
ketm: Yaprğından siyah renkli boya elde edilen ve kaş boyamakta kullanılan bir bitki [TN 75b.2].
kettân <Ar.: Keten [KE 45v12; TN 98b.4; OTAL 512].
kılkıdıs <Ar.: Bir bitki [KTS 143 (BV)].
kılkuya <Ar. Bir bitki [KTS 143 (BV)].
kınneb <Ar.: Kendir otu, kınnap [MOL 211].
kıssa <Ar.: Hıyar, salatalık [KTS 146 (BV)].
kibâriyye <Ar.: Gebreotugiller [OTAL 519].
kibrîtiyye <Ar.: Kısa kökleri yaprakları örtülü olan haşîşi (otsu) nebâtları içine alan fasile [OTAL 520].
kiras ~ **kirâs** ~ **kiraz** <Far.: Kiraz [KTS 149 (CC); KLS 105, 26; RB 11b/14, 9a/3, 27a/5; KTS 149 (CC); KLS 105, 26; KTS 149 (DM), DM 5b-4].
kişniç <Far.: Kişniç otu [KTS 150 (BM)].
köknâr <Far.: Çamın sarı ot nevi [MOL 213; Leh.Lug. 448; RB 16a/12].
kpra <Sans.?: Ağaç çileği, "*rubus idaeus*" [H II. 24, 49; EUTSöz. 122].
ku ~ **kua** ~ **kuva** <Çin. *hua*: Çiçek türü [EUTSöz. 122; H II. 8, 41; Suv. 608; TT VII. 34, 10; EUTSöz. 122; TT VII. 36, 13; EUTSöz. 125].
kúj <Far.: Alıç [OTAL 526].
kulamus <Ar.: Bir bitki [KTS 162 (BV)].
kuma <Çin. *hu-ma*: Hu'ların keneviri [ETG 284].
kurs-i varak <Ar.: Yaprak [OTAL 528].
kuskâs <Ar.: Bir bitki adı [Oky. II. 270].
kust <Ar.: Güzel kokulu bir bitki, kust otu [TN 48a.15, 70a.19, 70b.7, 70b.8, 85a.5; RB 35a/2].
kutn <Ar.: Pamuk [MOL 216; OTAL 530].
kübbâd <Ar.: Ağaç kavuununu andıran iri ve yumuşak bir limon [OTAL 533].
küji <Moğ.: Öd ağacı, yakılınca koku veren nesne [EUTSöz. 81; TT V. 12, 129; Moğ. *küdji* (Kow.2619). "küji", Uig.-Wb.'de "küsi"].
kükel <Moğ.: Yabanî erik, kara diken [KTS 167 (CC)].
künde <Far.: İri kalın ağaç [Bd.V. 514/8].
kürrâs <Ar.: Pırasa [OTAL 537; MOL 219].
kürreş <Ar.: Bir bitki [KTS 169 (BV)].

küsbe: Yağı ve suyu çıkarılmış meyve [TN 30a.14].
küsberre <Far.: Karakimyon, kişniş [OTAL 537].
lâden <Far.: Kokulu bir tür bitki [MOL 221].
lahan ~ **lahnu** <Yun. *lahanon*: Lahana [Tuh.Müb. 45b-10; KTS 171 (CC); KLS 107, 3].
lâhlâh <Ar.: Çiğdem [OTAL 540].
lâhmiyye <Ar.: Damkoruğugiller [OTAL 540].
lâle <Far.: Lâle [KE 68v3; ÇEL 239; Bd.V. 251/4; HBD 6/1,6, 45/2, 56/4, 89/2, 7, 9471, 124/3, 157/3, 190/; OTAL 541; T.Yah. K/58/5; MOL 222; Şeyhî K.X/10, K.XIII/11, K.XIV/10, MuIII/4-3, G.CXLV/1, G.CL/3; Bakî 110/G.43.4; Fuzûlî 147/G.XXIII.3; Hayalî 99/G.5.3; Yahya 297/G.26.4; Amrî 79-4].
lâle-i hamrâ <Far.: Kırmızı lâle [OTAL 541].
lâle-i nu'mân <Far.: Bir çeşit lâle, dağ şakayığı [OTAL 541].
lâmişger <Far.: Karaağaç [OTAL 542].
lârkî <Ar.: Keçiboynuzu [OTAL 543].
lâs <Far.: İpek [Bd.V. 276/7].
latık <Ar.: Bir bitki [KTS 171 (BV)].
lazen ~ **leben** <Ar.: Bir bitki [KTS 171 (BV)].
leblâb <Ar.: Sarmaşık [KTS 171 (BV)].
leblebü <Far.: Leblebi, nohut [KTS 171 (Kİ, TZ)].
leflâfe <Ar.: Kurt tırnağı denilen bir bitki [OTAL 546].
levz ~ **levze** <Ar.: Badem [OTAL 550MOL 226KTS 172 (İM)].
leylâk <Ar.: Leylak [OTAL 550; Leh.Lug. 471].
leymû ~ **leymûn** ~ **limen** ~ **limon** ~ **lîmûn** < Rum.~Yun.<Ar. *leymûn*: Limon [KTS 172 (DM); DM 5B8, 23A8; OTAL 550; KTS 172 (CC; CSTDSöz. IX-6; Bakî 416/G.508.2; Leh.Lug. 472; KTS 172 (CC); RB 20a/2, 20a/7].
lift <Ar.: Şalgam [KTS 172 (BV)].
linhu-a <Çin. *lien-hua*: Lotus çiçeği [ETG 286;EUTSöz. 85; HTB 512, 719, 723, 746, 750].
lisân-ül-asâfir <Ar.: Kuş dili [OTAL 552].
lisân-ül-hayye <Ar.: Aslandili denilen bir bitki [OTAL 552].
lisân-ül-kelb <Ar.: Köpek diline benzeyen yaprakları hekimlikte kullanılan bir bitki [OTAL 552].
lisân-üs-sevr <Ar.: Sığırdili denilen çok yapraklı bir nebat [OTAL 553; Nev'î XII/G.51].

lufer <Yun.: Bir çiçek adı [Oky. II.130].
lüfâh <Ar.: Güzelhatunçiçeği [OTAL 555].
lüffân ~ **lütfân** <Ar.: Ekşi nar [OTAL 555; MOL 228].
lüftâh <Ar.: Kan kurutan dedikleri nebât [MOL 228].
lük <Far.: Kızıl boya ağacı [RB 41b/10].
magdanos ~ **mangdanus** ~ **maydanos** <Ar.<Yun.?: Maydanoz [İH 28; KTS 177 (CC); KLS 106, 26; Leh.Lug. 479].
mahabodi <Sans.: *maha+bodhi*: Büyük aydınlanma; Buda'nın altında sezmişliği ulaştığı ağaç [AY III. 5. Suv. 172.7].
mahamantarik <Sans. *mahamandaraka*: Kutsal bir ağacın çiçeklerinin adı [AY III. 5. Suv. 183.12-13].
mahmude <Ar.: Mahmude otu, bingöz otu [Tuh.Müb. 53b-D, 55a-D, 57a-D].
makal <Ar.: Bir bitki [KTS 176 (BV)].
mamlaha <Ar.: Bir bitki [KTS 177 (BV)].
mantar <Yun.: Mantar [Leh.Lug. 477; Oky: II. 395].
mantarik <Sans. *mandaraka* (yetişme, büyüme): Kutsal bir ağaç [AY III. 5. Suv. 183.12].
marcumak ~ **mercemek** ~ **mercimek** ~ **mercümek** <Far. *merdümek*: Mercimek [*marcumak*: KTS 177 (CC); KLS 110,7; *mercemek*: KTS 181 (BM, KK,TA); *mercimek*: KTS 181 (DM, Kİ); DM 6a-9; *mercimek*: EATSKÇ 8a/1; KG 111b.4; TN 22a.4; Leh.Lug. 481; Oky. II. 259; Yahya 414/G.211.5; T.Yah.G/514/5; *mercümek*: MOL 275; RB 13b/8; İML 181; KMT 10b/1].
marsama ~ **varsama** <Yun.: Yaprakları nane gibi güzel kokulu olup bazı yemeklere konan bir bitki, barsama, keklik otu [Oky. III. 736; Tar IV. 2797; Deş.112-2; Kam.3, 570; Bürh. 375; Mü.Şi. 39b].
marul <Yun. *marovli*: Marul [Tuh.Müb. 7a-D, 49b-6; Oky. II. 231; İH 28; KTS 178 (CC, İH, TZ); KLS 106, 27].
maslık <Ar.: Esrar, haşış [Tar IV. 2797; Nîmeti. 155; Deş. 307-1; D.B. 58].
mastakî ~ **masteki** <Ar.: Sakız bitkisi [OTAL 584 KTS 178 (BV)].
mâzebenî <Ar.: Menekşenin en üstün türü [TM-Ar 61a-6, 7, 13, 61b-11,13].
mazeryün <Ar.: Bir bitki [Tuh.Müb. 45a-11].
mâzî ~ **mâzû** <Far. *mâzû*: Mazı, pelit ağacı [KTS 178 (BV, İM, TZ); KTS 178 (BV, İH, KFT); MOL 246; Tuh.Müb. 52a-9, 15, 52 b-D].
meferr-ül-kelbiyye <Ar.: Zakkumgiller [OTAL 600].

megas ~ **megaz** <Ar.: Bir bitki [KTS 179 (BV)].

melisâ <Ar.: Oğul otu [MOL 257; Tar 246].

menegiş ~ **meneviş** <Far.: Meneviş. Çitlenbik [Tar IV. 2803; Tar IV. 2803; Terceman. 116; Şamil. 231; Ni'meti. 376; Deş. 28; Bürh. 126].

mercan <Ar.: Mercan otu [Tuh.Müb. 59a-9; MOL 262; Amrî 54-5].

mercegûş ~ **merzencûş** ~ **merzencûş** ~ **merzengûş** <Far. *merzenğoş*: *Mercanköşk* denilen fesleğene benzer bir çiçek, *sıçankulağı* [Leh.Lug. 481; TN 32a.15, 46b.15, 75b.5 OTAL 623; (KTS 182 (BV))]

merdüm-giyâ ~ **merdüm-giyâh** ~ **merdüm-giyeh** <Far.: Kankurutan, adamotu [OTAL 620].

mersin <Ar.: Mersin ağacının güzel kokusu için kullanılan yaprağı [TN 74a.3, TN 85a.69; Oky. III. 303 Leh.Lug. 482; Oky.I.613; Tar 247; TN 70b.8, 74a.3; Tuh. Müb. 60a-C116; MOL 264].

meryem-i gûr <Ar.: Sonbaharda sararıp dökülen asma yaprağı [OTAL 623].

mesasil <Ar.: Bir ceviz türü [Tuh.Müb. 55a-D].

meşe ~ **mişe** ~ **mîşe** <Far.: Meşe [Y.Emre II. 464; Şef.KE 341-9; Leh.Lug. 482].

mêve ~ **mewâ** ~ **meyve** ~ **mîve** ~ **mîve** <Far.: <Far.: Meyve, yemiş [*meyve*: ÇEL 241; ME 26-6, 169-3,197-7; MOL 275; RB 10b/15, 11b/6, 11b/8; OTAL 639; *mîve*: KE 87v4, 5; Bd.V. 113/6; HBD 69/5, 129/3; *mîve*: T.Yah. K/123/6 Bakî 213/G.210.6; Fuzûlî 241/G.CXVII.4; Hayalî 99/G.6.4; Nev'î 259/G.48.22; Yahya 307/G.42.4; Amrî 74-1].

mısır <Ar.: Mısır [Oky. III. 815].

muşmuş ~ **mişmiş** <Ar.: Zerdali kayısı [KTS 183-185 (CC); KLS 106, 7; MOL 284].

mi'sâl <Ar.: *Gelberi* tâbir olunan ucu uzun ağaç [MOL 283].

miftele <Ar.: Öreke denilen ağaç [MOL 278].

mihcen <Ar.: Başı çevgen gibi eğri olan ağaç [MOL 279].

mîr-i âşikan <Far.: Horozibiği [OTAL 651].

mizvâce <Ar.: Küçük küçük çiçeklerden meydana gelen ve kendisinde hem dişilik, hem de erkeklik uzvu bulunan çiçek [OTAL 655; MOL 285].

mu'asfar <Ar.: Bir cins çiçek [KTS 185 (İM)].

mugaylân ~ **mugâyân** ~ **mugaylân** <Far.: Deniz ağacı [Leh.Lug. 485; KTS 186 (GT); SSGT 111/5; Bd.V. 367/5; MOL 290-291].

mürd <Far.: Mersin ağacı [Şef.KE 367-9].

murr <Ar.: Yakısı yapılarak kullanılan şifalı, acı bir ot [TN 74b.16, 83b.11, 85a.1].

mürdesenk <Far.: Bir bitki [KTS 192 (BV)].

mürdümek ~ **mürdük** ~ **mürdümük** <Far.: Baklagillerden, taneleri bezelyeye benzer ve ondan çok ufak bir bitki [Tar IV. 2822; Terceman 206; Şamil. 510; Ak1-145; Kam. 2, 353; İH 28; KTS 192; Tar IV. 2823]. *krş. mercimek*

mürg-i zebânek <Far.: Kuşdili denilen bitki [OTAL 734].

mürr-i kaşinas-ı zehebî <Ar.: Pirinç [TM-Ar 48b-5, 56b-6].

mürver <Far.: Yemişleri olan bir ağaç [Oky. III. 408].

müserrer <Ar.: Göbekli bitki [OTAL 740; MOL 341].

müstahiyye <Ar.: Küstümotugiller [OTAL 743].

müşk-bîd <Far.: Söğüt ağacı [MOL 353].

müşvike <Ar.: Dikenli ağaç [MOL 354].

nabk <Ar.: Sidre ağacının yemişi, Arabistan kirazı, sedir ağacı [TN 75b.18; RB 16a/12, 36b/5].

nâhil ~ **nahl** <Ar.: Hurma ağacı [MOL 385; KTS 197 (GT); SSGT 354/8, 320/2; Bd.V.183/2, 321/5; HBD 202/9, 208/4, 129/6, 203/7, 202/7; Amrî 143-2; RB 8b/5; MOL 386; MOL 386; OTAL 798].

nana ~ **nâne** <Ar.: Nane [KTS 198 (BV); Oky. II. 681; Hayalî 344/G.2.5].

nanhâh: Hardal, kıcı, süfâ, kimyon-ı mülûkî [TN 104b.13].

nâr <Far.: Nar [KE 70r6, 75r17; KTS 198 (DM, KK, TA, RH); DM 5a16; EZKA 42; OBKT 67,18; OTAL .806 EATSKT 143a/18; TN 27a.14, 27a.17, 27a.19, 27b.4, 27b.14, 27b.16, 28a.1, 49b1.49b.4, 101a.18; Tuh. Müb. 46 b-4; TN 27b.4; Oky. II. 539; Bakî 399/G.484.3; Fuzûlî 357K.VIII.4; Nev'î 356/G.211.5; Yahya 495 7G.344.7].

nâr-bün <Far.: Nar ağacı [MOL 391; OTAL 806].

nâr-cîl ~ **nârgîl** <Far.: Hindistan cevizi [MOL 39; OTAL 806, 807].

nâr-dîn <Far.: "Sünbül-i rûmî" denilen bir çiçek [OTAL 806; MOL 391].

nârenc ~ **nâreng** <Ar.<Far.?<Sans.?: Narenciye, portakal. mandalina. [*nârenc*: Tuh.Müb 29b-D; OTAL 806; Bakî 185/G.163.4; Hayalî 222/G.5.7; Yahya 305/G.40.1; MOL 391; KTS 198 (CC); KLS 106, 16: *narinç*].

nargis ~ **nercis** ~ **nergis** <Far.: Nergis [ÇKT 26b/05; MOL 399 OTAL 822; Bd.V. 147/4; Şeyhî K.IX/10, MuIII/2-5, MuIII/3-1, G.CIX/2, G.CXXXII/5, G.CLXXX/8; Leh.Lug. 492; Oky.II.20; Bakî 110/G.44.1; Fuzûlî 144/G.XX.3; Hayalî 107/G.22.5; Nev'î 233/G.4.2; Yahya 305/G.38.7; T.Yah. K/42/12; LK 8a.10; OTAL 822].

narun ~ **nârven** <Far. <Sans.?: Kara ağaç [narun: USp.158, 5; EUTSöz. 90; nârven: MOL 391; Bakî 387/G.467.2; Fuzûlî 35/K.VIII.6; Nev'î 381/G.253.3; OTAL 807].

nâzende-âl <Far.: Meşhur bir çeşit lâle [OTAL 812].

nebât <Ar.: Bitki [KE 23v14, 157v12; Bd.V. 336/5; HBD 18/2; MOL 395; Şeyhî K.V/22, K.XIV/4, G.CLXXI/2; Tuh.Müb. 55b-9; OTAL 814; KL 11a,2; 29a,14].

nebâtât-ı ibtidâiyye <Ar.: Bir hücreli bitkiler [OTAL 814].

nebâtât-ı kesîr-ül-hücerât <Ar.: Çok hücreli bitkiler [OTAL 814].

nebâtât-ı mâiyye <Ar.: Su bitkileri, sucul bitkileri [OTAL 814].

nebâtât-ı müteşebbise <Ar.: Sarmaşan, sarılıcı bitkiler [OTAL 814].

nebâtât-ı sâmmе <Ar.: Zehirli otlar [OTAL 919].

nebâtât-ı süfliyye <Ar.: Aşağı bitkiler [OTAL 814].

nebâtât-ı zât-ül-büzûr <Ar.: Tohumlu bitkiler [OTAL 814].

nebât-ı mâiyye <Ar.: Sucul bitki [OTAL 814].

nebt nebtî <Ar.: Ot [OTAL 815; KTS 199 (BV)].

nehûd ~ **nohûd** ~ **nohut** ~ **nohût** ~ **nokut** ~ **nuhûd** ~ **nukut** <Far.: Nohut [OTAL 820; KE 13v18, 180v9; KTS 202 (Gİ, İM, KF); KLS 101,6; KG 122b.5; RB 41b/9; Tuh.Müb. 30a-9; Oky. II. 370; KL 5a,10; 24b,14, 36a,10; Leh.Lug. 494; KTS 202 (BM, CC, DM, İM); DM 6a-9; KG 111b.5; KTS 202 (TZ); NF 43-1; H I. 15, 186; EUTSöz. 92].

nesrîn <Far.: Yaban gülü [ÇEL 243; Bd.V. 192/3, 225/4, 117/7; HBD 114/5, 145/6, 195/5; MOL 401; Şeyhî K.IX/11, G.CXC/4, K.XIII/13; RB 11a/5; Amrî 73-6].

nesteren: Nesrin [Amrî 175-2 MOL 401].

nevr <Ar.: Ağaç çiçeği [MOL 403].

nevrûz otu <Far.+T.: Nevruz otu [Leh.Osm. 493].

ney-şeker <Far.: Şeker kamışı [Hayalî 119/G.2.1; Nev'î 407K.XII.85; Bd.V. 467/2, 597/2].

NF 281-7, 320-4, 7: *mêve*; OBKT 96b, 3: *mewâ*].

nihâl ~ **nihâl** <Far.: Fidan [T.Yah. K.63/10; Bd.V. 373/2; OTAL 835].

nihâl-i çemen <Far.: Gül bahçesinin fidanı [OTAL 835].

nihâl-i serv-i ser-efrâz <Far.: Başı yüksek servi fidanı [OTAL 835].

nilû-berg ~ **nilüfer** ~ **nilüfer** ~ **nilû-per** <Far.: Nilüfer [OTAL 837; Bd.V. 26873, 504/4; OTAL 837 Amrî 179-287; Bakî 193/G.177.4; Fuzûlî 35/K.VII.9; Hayalî 266/G.1.2; Nev'î 38/K.XII.59; Yahya 58/K.12.7; T.Yah. K/58/7 Tuh.Müb. 52a-3].

nîsrîn <Ar.: Nesrin [MOL 407].

nu'mân-ı berrî <Ar.: Gelincik çiçeği [OTAL 845].

pahta <Far.: Pamuk [KE 164v20].

palamud: Bir bitki adı [Oky. III. 146].

pamuq ~ **panbık** ~ **panbug** ~ **panbuk** ~ **panmuk** <Far.: Pamuk [Tar V. 3175; Nesimi. 200; Ga. 501; Yadigâr. 3-2; Işk. 244-1; Fütüh. 19; M.Bay. 51; Tebareke. 8-2; Fer. 6; Melhame. 26-1; Teshil. 18; Mü.Şi. 16; Fatih.Ka. 30; Maarif. 184; Akr. 309; Hazain. 15-1; Sic.K.5, 11; Sic.B. 1, 66; Ferec. 60; LeyAr. 728; Terceman. 386; Miftah. 60; Kesir. 177; M.Na. 25; Delil. 146; Hay.140; Ac. 21; Müz. 352; Akr. 276; Ni'meti 30; Leh.Lug. 533; RB 15a/1; Oky. II. 284; Şef.KE 348-10; Tar V. 3178; KG 115a.14, 122b.10, 122b.6, 124a.7; Tuh.Müb. 31b-5; Tar V. 3178].

pancar <Erm.: Pancar [Leh.Lug. 533; Tar 286].

papadya ~ **pabadça** <Yun.: Papatya [Tar V. 3175; Bab. 1, 80; Oky. II. 392]. *krş.babadiye vd.*

pazı ~ **pazu** ~ **pezik** <Far.: Pazı, yabancı pancar [Oky. II. 928; HS 24b; Mü.Şi. 21b; Yadigâr. 42a; Tar V. 3194; Sz. Ruhsati 504].

peçe <Far.: Sarmaşık [OTAL 855].

pelesenk agacı <Far.+T.: Pelesenk ağacı [Oky. III. 601].

pelîn: Pelin otu [Leh.Lug. 541; Yadigâr 76a].

penbe <Far.: Pamuk [OTAL 857; Bakî 134/G.82.4; Fuzûlî 358/G.CCXXXIV. 7; Hayalî 129/G.14.5; Nev'î 251/G.35.3; Yahya 420/G.220.1; RB 27b/11, 4b/5] *krş. bambuk vd.*

pence-i cınâr <Far.: Çınar yaprağı [OTAL 857].

pence-i girye <Far.: Salkım söğüt [OTAL 857].

pence-i meryem <Far.: Meryemeli, buhurumeryem [OTAL 857].
pesligen <Yun.: Fesleğen [Tar V. 3193; Caf.84-1].
peste <Far.: Fıstık [MOL 420].
pırasa: Pırasa [Leh.Lug. 545; Oky. III. 229].
pirinç <Far.: Pirinç [Leh.Lug. 546; OTAL 866; KTS 216 (İM); İM 476a/1(1)] *krş. birinç*.
pirpirim ~ **pürpürüm** Erm. *Prprem*: Semizotu [Tar V. 3197; Caf. 67-1; Ni'meti. 332; Bürh. 123; Kam.O 237].
pitpidi <Sans. *pippala*: Biber [H I. 4, 7; EUTSöz. 105; ETG 291].
piyaz Far.: Soğan [Bakî 161/G.125.1; Nev'î 456/G.379.4].
puga <Sans.: "*Areca catechu*" bitkisi; ilaç olarak kullanılır [H II. 28, 121; EUTSöz. 105].
pülpül <Far.: Karabiber [OTAL 869].
râsîc ~ **râsîh** ~ **râsîn** <Ar.: Bir bitki adı [KTS 217 (BV)].
ratbe <Ar.: Yonca otu [MOL 429; OTAL 879].
râfîneciyye <Ar.: Zamklı, sakızlı ağaçlar nevi [OTAL 879].
ravand ~ **râved** ~ **râvend** ~ **râvende** <Far.: Kökleri ve sapları ilaç olarak kullanılan bir bitki [KTS 217 (BV), (CC); KLS 81, 28; OTAL 879].
râzîkî <Ar.: Razakî üzümü [OTAL 880].
râziyân ~ **raziyana** ~ **raziyane** ~ **râziyânec** ~ **râzyânc** ~ **razyane** ~ **rezine** <Far.: Rezene otu [TN 71b.13; KTS 218 (CC); Tuh.Müb. 54a-D; Leh.Lug. 552; OTAL 880; MOL 430; KTS 218 (BV, RH; Tar 294].
rebiyye <Ar.: Çuhaçiçeğigiller [OTAL 880].
rec <Ar.: Bir bitki [KTS 218 (BV)].
rekâb <Ar.: Bir bitki [KTS 218 (BV)].
reyâhîn ~ **reyhân** ~ **reyhân** <Ar.: Fesleğen, güzel kokulu bir çiçek [KE 212v15; HBD 195/5; Şeyhî K.XIII/7; RB 11a/3; ÇEL 246; KTS 218 (BV, GT, İM); SSGT 138/11; HBD 94/1; MOL 434; TN 41b.15, 70b.8, 85a.6; Şeyhî G.IV/4, G.XLIII/6, G.LXII/3, G.LXVII/2, G.XC/5, G.CIII/4, G.CLXXXI/1, G.CXC/4, G.CCI/5; OTAL 890; Bakî 110/G.45.1; Fuzûlî 170/G.XLVI.1; Hayalî 136/G.29.1; Nev'î 245/G.25.1; Yahya 416/G.214.5].
rez <Far.: Üzüm ağacı, asma [MOL 434].
ricle: Semizotu [TN 75b.13, 75b.15, 104b.19].
risas <Ar.: Bir bitki [KTS 218 (BV)].
ribâs <Ar.: Bir bitki adı [Oky. II. 243].
ricl-ül-vezz <Ar.: Kazayağı [OTAL 893].

rîh <Ar.: Bir bitki [KTS 219 (BV)].
rummāan ~ **rümmân** ~ **rummân** <Ar.: Nar [İM 388b/6; OTAL 901; MOL 438; RB 15b71, 18b/13].
rutab <Ar.: Olgun hurma [KTS 219 (İM, KFT); İM 387a/7(12; MOL 438; TN 28b.14, 28b.19, 29a.1, 29b.15, 29b.18, 30a.2, 65a.19, 65b.3, 656b.12, 69a.7].
rüzz <Ar.: Pirinç [OTAL 902].
sâ: Ağaç [Şef.KE 350-4].
sabar ~ **sabbâr** <Ar.: 1. Atlas çiçeği (kaktüs) 2. Frenk inciri [KTS 221 (BV); OTAL 904].
sabır ~ **sabur**: Tıpta kulalnulan rengi sarı, tadı acı bir ot [TN 72b.6, 74b.17, 83a.8; Oky. II. 264; KTS 221 (CC)].
sâc <Ar.: Hindistan'da yetişen sert ve iyi cins bir ağaç türü [KTS 221 (KFT)].
safran: Safran [Leh.Lug. 556] *krş. za'ferân vd.*
saf-sâf <Ar.: Söğüt ağacı [OTAL 910].
sahkeşt: Bir bitki [KTS 223 (BV)].
sakamunya <Ar.: Bir bitki [KTS 223 (BV)].
sakavtar <Ar.: Bir bitki [KTS 224 (BV)].
salîbiyye <Ar.: Turpgiller [OTAL 917].
sanavber <Ar.: Çam fıstığı ağacı [KTS 226 (BV, GT); SSGT 253/4; Bd.V. 113/4, 340/2; Şeyhî K.XII/37, G.LXXIII/2; T.Yah. G/472/4; Bakî 323/G.370.4; Fuzûlî 427/Mstzd.2; Hayalî 303/G.11.3; Nev'î 267/G.62.1; Yahya 30/G.31.5].
sandal <Ar.: Sandal ağacı, Hindistan'dan getirilen güzel kokulu sert bir ağaç [KTS 226 (İM, Kİ); Bd.V. 223/2; OTAL 919; MOL 447; Bakî 334/G.387.5; Yahya 129/K.33.13; Leh.Lug. 564].
sa'ter <Ar.: Kekik [KTS 228 (BV)].
sayhâni <Ar.: Medine'de yetişen bir cins hurma [İM 378a/4(1)].
sayvâniyye <Ar.: Maydanozgiller [OTAL 923].
sebz ~ **sebze** <Far.: Sebze [Bakî 135/G.84.3; Fuzûlî 254/G.CXXX.2; Hayalî 107/G.22.1; Nev'î 233/G.4.2; Yahya 287/G.13.2; Amrî 118-217-6; Bd.V. 147/2; HBD 122/2, 175/3, 193/3, 6].
sedâb ~ **sedeb** <Ar.: Sedefotu [OTAL 927].
sedir ağacı <Far.+T.: Sedir ağacı [Oky. I. 834].
sefercel <Ar.: Ayva [MOL 451].
selcem <Ar.: Şalgam [OTAL 932].
selvi: Servi [Leh.Lug. 575].
semen <Ar.: Yasemin [MOL 453; Leh.Osm. 808; Amrî 39-2; Şeyhî K.VII/10, K.VII/15, K.X/10, K.XIII/8, G.LIII/1, G.CLXIX/1; T.Yah. K/56/4; Bakî 122/G.63.3; Fuzûlî

36/K.VIII.15; Hayalî 104/G.15.3; Nev'î 422/G.320.4; Yahya 468/G.299.5].

semer ~ **semere** ~ **simâr** <Ar.: Meyve [Bd. V. 34/3, 439/1; MOL 453; Şeyhî G.CC/4; OTAL 933, 935; OTAL 935; MOL 453].

semer-i ar'ar <Ar.: Ardiç [OTAL 935].

semm-üs-semek <Ar.: *Balık otu*. Zehirli bir bitki [OTAL 936].

senâ: Yaprakları iç sürdürmekte kullanılan şifalı bir ot [TN 71b.18, 72a.1, 77b.3, 77b.6].

senâbil <Ar.: Sümbüller [MOL 454].

senâ-yı mekki: Yaprakları iç sürdürmekte kullanılan şifalı bir ot, sinâmeki [TN 71b.1, 77b.2].

sepidâr <Far.: Beyaz çam ağacı [Bd.V. 36/6].

serhas <Ar.: Sivri uçlu bitki [OTAL 942].

serhas-ı müzekker <Ar.: Eğreltiotu [OTAL 942].

serhasiyye-i kebîre <Ar.: Kral otu [OTAL 942].

serv <Far.: Servi [LK 32a.10, 138 a.12; Amrî 49-2, 77-2, 119-4, 166-4, 175-2; MOL 457; Şeyhî K.X/18, MuIII/1-5, MuIII/2-12, G.XVI/3, G.XVIII/4, G.LIII/1, G.LXI/7, G.LXVII/7, G.LXXXVIII/5, G.CXIII/1, CXXXV/2, G.CXXXVI/2, G.CXLV/2, G.CLXXII/4, G.CXC VIII/4; Bakî 110/G.44.2, Fuzûlî 136/G.XII.5; Hayalî 100/G.7.5; Nev'î 233/G.3.2; Yahya 282/G.5.5; T.Yah. K/21/1; HS 15b; Mü.Şi. 119b; Yadigâr. 6a].

serv <Far.: Servi [KTS 232 (GT); Bd.V. 177/1; HBD 7/5, 12/5, 21/2, 33/2, 45/2, 51/4, 71/5, 7473, 74/4, 76/2, 97/3, 98/2, 99/2, 105/1, 129/6, 130/1, 145/6, 150/2, 159/5, 163/4, 197/2, 202/7].

serviyye <Far.: Servigiller [OTAL 944].

sevsen ~ **simsim** ~ **sisen** ~ **susam** ~ **sūsam** ~ **süsen** ~ **süsen** ~ **süsen** <Far.: Susam [KTS 237 (İM); İM 476a/1(4): *simsim* ; KTS 238 (BV): *sisen*; RB 4b/5; Oky. II. 98; İH 16; KTS 246 (BV, İH); HBD 137/1; MOL 463; Şeyhî G.LXVII/4, K.IX/11; Bakî 144/G.100.2; Fuzûlî 15/K.I.5; Hayalî 145/G.48.3; Nev'î 377/G.247.4; Yahya 549/G.438.1; T.Yah. G/242/195; Leh.Lug. 611; Leh.Osm. 818; Tuh.Müb. 58b.11-12; Oky. II. 768; *sevsen*: Bd.V. 163/3, 402/7, 402/2, 402/3, 402/6; OTAL 946;].

sezâb <Far.: Sedef denilen yarpuza benzer bir bitki [KTS 233 (BV); Şeyhî K.XII/37, K.XII/38].

sînâr <Ar.: Çınar [OTAL 950].

sınv <Ar.: Dal, budak, bir kökten çatallanan dallar [OTAL 950].

sıb <Far.: Elma [MOL 459; Şeyhî G.XIX/5].

sidr ~ **sidre** <Ar.: Arabistan kirazı [OTAL 951; Bd.V. 227/6; MOL 459; TN 75b.19; Bakî 304/G.345.1; Hayalî 235/G.18.3; Nev'î 78/K.XXLII.33; Yahya 291/G.18.1; T.Yah. G/338/1; OTAL 951].

sidretü'l-mintehâ ağacı: Cennette bulunan kökü yukarıda, dalları aşağıda ağaç [TN 76a.2-3].

silik <Ar.: Pancar [OTAL 951; Leh.Osm. 814].

sipand ~ **sipend** <Far.: Üzerlik tohumu [ÇKT 25a/05; Bd.V. 238/7, 600/5; MOL 461; Amrî 23/V-2; Şeyhî G.XVIII/3].

sipergam <Far.: Fesleğen [OTAL 956].

sîr <Far.: Sarımsak [OTAL 956, Şeyhî G.CXC/7].

sîr ü piyâz <Far.: Sarımsak ve soğan [OTAL 956].

sîrec ~ **sîric** <Ar.: Yağ elde edilen bir bitki [KTS 237 (RH)].

sonbul ~ **sünbül** <Far.: Sümbül [KE 13r8; ÇEL 248; SSGT 6/5; Bd.V. 171/6; MOL 465; Şeyhî MuIII/2-3, G.IV/2, G.CLXXXI/2, G.CLVI/8, G.CXCVI/4, G.CXLIX/1, G.LXII/3, G.LXVII/2, G.LXXVIII/6, G.XLIII/6; Bakî 109/G.43.1; Fuzûlî 303/G.CLXXIX.1; Hayalî 132/G.20.2; Nev'î 235/G.7.4; Yahya 287/G.13.1; OTAL 971; Amrî 80-2; *sonbul*: KTS 239 (CC); KLS 81, 24].

söğüt: Ağaç [ME 156-4; DM 5b-13; TA 8B/11].

sufra <Ar.: Bir bitki [KTS 242 (BV)].

sûm <Ar.: Sarımsak [MOL 463; Leh.Osm. 817].

sumak <Ar.: Ekşi yemiş veren bir bodur ağaç ve yemişi [YTS 194; Oky. I. 215; Edv. 54a; HS 9b; Mcr. 31b; Mü.Şi. 6a; Yadigâr. 11b].

sükker kamuşu <Ar., T.: Şeker kamuşu [İMS 255b/5 (2)].

sünbül-i hatâi <Far.: Melekotu [OTAL 971].

sünbül-i hindîfar <Far.: Kediotu [OTAL 971].

sünbül-i rûmî <Far.: Hind sünbülü, kedi otu [OTAL 971].

sünbül-i sir-âb <Far.: Taze, taravetli sünbül [OTAL 971].

sünbül-i teber <Far.: Bir süs bitkisi [OTAL 971].

şade <Ar.: Bir bitki [KTS 249 (BV)].

şaftalu ~ **şeftali** ~ **şeftâli** ~ **şeftâlû** ~ **şeftâlû** ~ **şefteli** <Far.: Şeftali [KLS 106, 4-5; İH 17;]

KTS 251 (İH, TZ); KTS 215 (DM, KK, TZ); DM 5b/8; EZKA 429; MOL 470; Şeyhî G.CC/4; Amrî 126-6; RB 11b714; Oky. III.108; Bakî 121/G.61.5; Hayalî 133/G.23.2; Nev'î 385/G.259.5].

şâh <Far.: Dal, budak [Bd.V.270/4;Şeyhî G.IV/4, G.LXI/2; Leh.Osm. 821; RB 25b/15; T.Yah. K/35/13].

şâh bellû <Far.: Kestane [KMT 8b/8].

şakayık <Ar.: Gelincik çiçeği [MOL 468].

şakayıkiyye <Ar.: Deniz şakayıkları [OTAL 971].

şakâyıku'n-numân <Ar.: Gelincik [KE 67r10; OTAL 845].

şala ~ **şal** <Sans. *sāla*: Sala bir cins ağaç [ETG 295; AY 32/15, 349/5, 685/5; HTB 1075].

şalgam ~ **şalkam** <Far.: Şalgam, turpa benzer yuvarlak sebze [KTS 249 (CC, DM, GT, Kİ, TZ); SSGT 180/8; Kİ 54; DM 7a-4; KLS 106, 29; KTS 249 (KK)].

şatb: Yaprakları soyulmuş dal [Leh.Osm. 823].

şebbe ~ **şibbe** <Ar.: Bir bitki [KTS 250 (BV)].

şebboy ~ **şeb-bûy** <Far.: Şebboy [OTAL 971; Oky. II. 306; MOL 469].

şembrak <Ar.: Ağaç sütleğeni, şibrem [TN 72a.7, 72a.8, 72a.9, 77b.9].

şecen ~ **şecer** ~ **şecere** ~ **şecîr** <Ar.: Dal, budak [KE 225r19; OTAL 982; Bd.V. 211/1; MOL 470; Şeyhî K.V/22, Me.I/29, K.XIII/14; Leh.Osm. 824; T.Yah. K/58/4; Dâi 55 b /7; OTAL ; TN 33a.3, 33a.5, 73a.12].

şeh-dâne <Far.: İri tane keten tohumu, şeh-dane [MOL 471].

şeir <Ar.: Arpa tanesi [MOL 471].

şemmâme <Ar.: *Şamama*, yenmeyen kokulu bir cins kavun [OTAL 988].

şemşür-ratbâ <Ar.: Kırmızı menekşe türü bir bitki [TM-Ar. 61a-13].

şevke <Ar.: Dikenli bitki [OTAL 994].

şevnir <Ar.: Çörek otu [KTS 252 (BV)].

şeytaraciyye <Ar.: Dişotugiller [OTAL 996].

şinhıyar <Far.: Hıyar, acur [EATSKÇ 8a/1].

şibrim <Ar.: Şibrem, ağaç sütleğeni [TN 71b.18, 72a.7, 77b.2, 77b.7].

şimrâh <Ar.: Hurma veya üzüm budağı, salıkımı [OTAL 999].

şimşâd <Far.: Şimşir [OTAL 999; MOL 475; Şeyhî G.LXI/7; Amrî 48-1, 4; Bakî 141/G.95.3; Fuzûlî 170/G.XLVI.4; Nev'î

259/G.48.2; Yahya 428/G.233.4; HBD 145/6].

şitevi ~ **şiteviyye** <Ar.: Kış sebzesi [OTAL 1001].

şuîr <Ar.: Arpa [MOL 476].

şücer ~ **şüceyre** <Ar.: Ağaççık, çalı [OTAL 1004].

şüniz <Far.: Bir çiçek [KTS 255 (BV, RH)].

şürb-ül-habeş <Ar.: Hekimlikte kullanılan kurt dökücü bir ilaç [OTAL 1005].

şütü-hâr <Far.: Deve dikenini [OTAL 1006].

şüveyke: Ufak diken [Leh.Osm. 830].

tahâl ~ **tahl** <Ar.: Tahıl [KTS 258 (BV; YZ XIX; Kam.Tür. 375)].

tâk <Far.: Üzüm ağacı, asma [MOL 486].

takiyet-ür-ruhbân <Ar.:Yaprakları ishal yapan bir ot [OTAL 1026].

tal <Sans. *tala*: 1. Büyük bir ağaç 2. Söğüt ağacı [EUTSöz. 145].

talh <Ar.: Zamk ağacı [OTAL 1029; MOL 489].

tarfa <Ar.: Bir bitki [KTS 263 (BV)].

tâtüle ~ **tâtüre** <Far.<Ar.?: Tatula [OTAL 1040].

teber-hûn <Far.: Kızılsöğüt [OTAL 1047].

tefâfih <Ar.: Elmalar [OTAL 1056].

telh-bâr <Far.: Acı olan meyve [MOL 514; OTAL 1070].

temr ~ **temre** <Ar.: Hurma [OTAL 1074; MOL 517; TN 28b.14].

temr-i hindî ~ **temürhindi** <Ar.: Hind hurması, demirhindi [OTAL 1074; Edv.14a; HS16a; Mcr.18a; Mü.Şi. 6a; Yadigâr. 74b].

tenbâkü <Far.: Nargile ile içilen maruf nebat, tömbeki [MOL 519].

tenbûl <Far.: Hindistan halıkınun, dişlerini temizlemek, dudaklarını kızartmak için çiğnedikleri bir yaprak veren biber ağacı [OTAL 1077].

tennûb <Ar.: Norveç çamı; beyaz köknar [OTAL 1080].

tennûb-i kâzib <Ar.: Katran ağacı [OTAL 1080].

tere <Far.: Tere, turpgillerden bir bitki, sebze, sebzevat [KTS 271 (GT, TZ); SSGT 180/7; LK12a.2, 12a.5; TN 32b.13, 57a.10, 31b.10; Oky. II. 538; EATSKÇ 8a/1; Leh.Lug. 649; OTAL 1084; Tar V. 3792; Yadigâr. 4-1].

termiya <Yun.: Acı bakla [Tuh.Müb. 54a-D].

tervend <Far.: Turfanda meyve [OTAL 1087].

teşzib <Ar.: Arza yakın olarak birçok fidan veren bir cins nebat [OTAL 1098].

tîbin <Ar.: Kuru ekin, saman [KTS 274 (KFT)].

tîn <Ar.: İncir [OTAL 1110; MOL 539; Leh.Osm. 863].

tiryâk ~ **tiryâk** <Ar.: Afyon [OTAL 1110; Tuh.Müb. 57 b-1; KTS 277 (BV)].

tiryâk-ı rustâyân <Ar.: Sarımsak [OTAL 1110].

tohm ~ **tohum** ~ **tuhm** <Far.: Tohum [HBD 46/7, 48/6; KTS 283 (GT); SSGT 320/9; Bd.V. 172/6, 28/1, 238/7, Leh.Osm. 863; MOL 535; Şeyhî G.XIV/3; RB 40a/1, 41a/12, 40a/10; OTAL 1112].

tübâ ~ **tübî** <Ar.: Cennetteki Tuba ağacı [KE 33r15, 202r11; Bd.V. 1/1, 5/8, 227/6; HBD 61/3, 122/2; Şeyhî K.VII/8, MuV/5-3; T.Yah. K/19/4; Bakî 178/G.153.1; Fuzûlî 139/G.XV.3; Hayalî 105/G.17.2; Nev'î 376/G.245.3; Yahya 279/G.1.6; Amrî 38-1; KL 45b,5].

tufeyliyyât <Ar.: Kendi başlarına beslenemeyip başkalarının kökleriyle veya kanlarıyla beslenen bitkiler [OTAL 1112].

tuffâh <Ar.: Elma [OTAL 1112].

tuffâh-ı lübân <Ar.: Cebel-i Lübnan'da yetişen çok nefis bir elma [OTAL 1112].

tuffâh-ül-arz <Ar.: Yer elması [OTAL 1112].

turb ~ **turp** ~ **türb** <Far.: Turp [KTS 284 (Kİ, TZ); Tuh.Müb. 45b-9; OTAL 1114; MOL 541; DM 7a-4; Leh.Lug. 663; Oky. III. 310].

turuncî şeyh <Far.: Meşhur bir çeşit lâlâ [OTAL 1114].

turuncî uşşâkî <Far.: Meşhur bir çeşit lâlâ [OTAL 1114].

turunç <Far.: Turunç [SSGT 251/4; MOL 540; Tuh.Müb. 29b-D; OTAL 1114; T.Yah.G/305/1; TN 26b.15; RB 44b/5, 20a73, 7a/10].

turuşe ~ **türüşe** <Far.: Kuzukulağı [OTAL 1115; MOL 540].

tût <Far.: Dut [OTAL 1114; MOL 540; RB 44b/7, 15a/4; DKK 256-11].

tût-i şevkî <Far.: Böğürtlen [OTAL 1114].

tüftâh <Ar.: Elma [MOL 541].

tüftahü'l-arz: Yer elması [MOL 541].

türk-i rüstâyân: Sarımsak [OTAL 1115].

türmüs <Ar.: Acı bakla [OTAL 1115].

üd <Ar.: Öd ağacı [KE 13r8, 32r10; Bd.V. 126/7; MOL 543; Şeyhî G.X/7, G.XVI/4, G.XVIII/2, G.LVI/5 OTAL 11169; Bakî 293/G.330.1; Hayalî 121/G.6.1; Nev'î 362/G.222.3; Yahya 450/G.270; T.Yah.K/129/13; Tuh.Müb. 45b-4; Oky. III. 359; Amrî 55-7; RB 32a/15].

üd-ı hindî <Ar.+Far.: Şifalı bir ağaç [TN 25b.15, 48b.7, 48b.9, 52.4, 52b.7, 52b.14, 52b.15, 76a.10-11, 76a.14, 80b.19, 81a.6, 81a.9, 81b.19, 82a.1, 83a.11-12].

udumbar <Sans. *udumbara*: İncir ağacı çeşidi ve meyvesi [EUTSöz. 171].

ukhuvân <Ar.: Papatya [OTAL 1118; MOL 543].

unnâb ~ **ünnâb** <Ar.: Hünnap, kızıl içde, bir çeşit kırmızı, güzel kokulu dağ yemişi [Şeyhî MuII/7-6; RB 11a/2; Leh.Osm. 866; OTAL 1122; Leh.Lug. 688].

unsul ~ **unsur** <Ar.: Adasoğanı [OTAL 1122; Leh.Osm. 866].

urcûn <Ar.: Kurumuş hurma dalı [OTAL 11229].

uşb <Ar.: Taze ot [OTAL 1123; MOL 545].

uşır <Sans. *usira*: Bir bitki adı "*andropogon muricatus*" [H II. 12,109; EUTSöz. 175].

uşîr <Ar.: Taze ot [OTAL 1123].

utm~**utûm** <Ar.: Yabanî zeytin ağacı [OTAL 1124].

utme <Ar.: Zeytinimsi meyve (hünnap, içde..) [OTAL 1124].

uvseb <Ar.: Bir bitki [KTS 243 (BV)].

uyûn-ül-bakar <Ar.: İri ve siyah taneli bir çeşit üzüm [OTAL 1124].

übhel <Ar.: Bir bitki [KTS 297 (BV)].

üksûs <Ar.: Sarmaşık [OTAL 11269].

ükşûş <Ar.: Bağ sarmaşığı, tohumuz sarmaşık [OTAL 1126].

ükül <Ar.: Meyve [OTAL 1126].

ümlûc <Ar.: 1. Servi yaprağına benzeyen uzun, karışık bir ot 2. Yaprak [OTAL 1127].

ümmü gılân <Ar.: Çöllerde yetişen bir diken [KTS 298 (İM)].

üşne <Ar.: Yosun [MOL 548].

ütrüc ~ **ütrücce** <Ar.: Ağaç kavunu [OTAL 1130; Leh.Osm. 870].

üzn-ül-himâr <Ar.: Eşekkulağı, karakafes denilen bitki [OTAL 1131].

vâhir <Ar.: Diken [OTAL 1133; MOL 549].

varak <Ar.: Yaprak [MOL 551].

vecz <Ar.: Bir bitki [KTS 302 (BV)].

veratika <Rum.: Bir bitki adı [Oky. III. 261].

verd ~ **verîd** <Ar.: Gül, gül yaprağı [KTS 302 (GT); SSGT 7/3; Şeyhî MuIII/1-5; Leh.Osm. 875].

vesme <Ar.: Uzun yapraklı ve rengi mavi olan bir ot, çivit de denilir [İMS 345a/6(2)].

veysere <Ar.: Ak gül [Leh.Osm. 876].

vürd <Ar.: Güller [OTAL 1153].

yaktîn <Far.: 1. Kabak ağacı 2. Kavun, karpuz, hıyar gibi toprakta uzanıp yetişen bitki [OTAL 1155].

yâs ~ yâsem ~ yâsemên ~ yâsemîn ~ yâsemîn ~ yâsemîn ~ yâsemûn ~ yâsimîn <Far.: Yasemin [SSGT 257/2, 234/8, 253/4; Bd.V. 290/5; Amrî 118-1; Leh.Osm. 879; RB 11a/3; OTAL 1156; MOL 560].

yebruh <Ar.: Bir bitki [Tuh.Müb. 54b-D].

yebrûh-üs-sanem <Ar.: İnsan kökü denilen bitki, kankurutan [OTAL 1157].

za'ferân ~ zaferan <Ar.: Safran [KB 4960, 5669, 6529; ME 168-7; KTS 335 (BV, Gİ, GT, İM, KF); SSGT 247/4; Bd.V. 129/1, 297/5; İM 105a/1(10); OTAL 1164; MOL 563; TN 40b.3, 47a.12, 52b.10, 75a.17; Şeyhî Mu/6-5; RB 41b/12; Bakî 284/G.315.4; Hayalî 341/G.7.1; Nev'î 265/G.59.1].

zafra <Ar.: Safran [KLS 82, 10].

zâhil <Ar.: Zakkum ağacı [OTAL 1164].

zakkûm ~ zakkum <Ar.: 1.Zakkum ağacı, ağu ağacı 2. Cehennemde yetişen bir ağaç [NF 18-1, 68-8; OTAL 1166].

zambak ~ zanbak <Ar.: Zambak [OTAL 1168; Leh.Lug. 777; Oky.II.921; Bakî 167/G.134.5; Fuzûlî 36/K.VIII.23; Nev'î 265/G.59.1].

zarnîh ~ zerneke ~ zernih ~ zırnîh ~ zürnîh <Far.: Sıçanotu, arsenik [KTS 336,337 (İM, CC, (BV, KFT,Gİ); TM-Ar. 87a-12; Tuh.Müb. 54a-D].

zebhâr <Far.: Bir bitki [KTS 336 (RH)].

zehr <Ar.: Çiçek [OTAL 1175].

zehre <Ar.: Çiçek [MOL 567].

zencebîl ~ zencefil <Ar.: Hindistan ve Malezya'da kalın ve yumuşak köksaplı bir bitki [OTAL 1178 MOL 568; Leh.Lug. 778; Leh.Osm. 887; OTAL 1178].

zer-âlû ~ zerdali ~ zerdâlû ~ zerd-âlû ~ zerdeli <Far.: Zerdali [KTS 337 (DM, KK, TA); DM 5b-6; TA 8a/11; MOL 569; Leh.Lug. 779; OTAL 1180].

zerâric <Ar.: Bir bitki [KTS 337 (BV)].

zerâvend ~ zeravendi ~ zerâvendî <Far.: İlaçlarda kullanılan bir cins bitki, loğusa otu [OTAL 1180; Tuh. Müb. 48b-D].

zerde <Far.: Safran [OTAL 1180].

zergûn <Ar.: Sebze [KE 119r4].

zerrîn-kadeh <Far. Ar.: Nergis çiçeği [OTAL 1181].

zevâhir <Ar.: Çiçek [MOL 569].

zevfâ <Ar. Bir bitki [KTS 337 (BV)].

zeyt ~ zeytin ~ zeytîn ~ zeytûn ~ zeytûn ~ zeytûn <Ar.: Zeytin [MOL 570; RB 16a/1, 27b/13; Leh.Osm. 888; KLS 114,18; KE 27r7; KTS 337 (CC, BV, İM); İM 482a/6(2); Tuh.Müb. 29 b-D; TN 25a.13; RB 4b/3, 16a/7, 16a/2; Fütüh. 157a/17; OTAL 1184].

zîb ~ zîbk <Ar.: Bir bitki [KTS 337 (BV)].

zirâvend <Far.: Loğusa otu [KTS 338 (BV, RH)].

zirişk <Far.: Kadın tuzluğu, anberbaris [OTAL 1189].

zîzefûn <Ar.: İhlamur ağacı [OTAL 1190].

zûfâ <Ar.: Bir bitki [KTS 338 (BV); Tuh.Müb. 54a-D].

züre <Ar.: Darı [KTS 338 (KFT)].

Sonuç

Tarihî Türk lehçelerine ait yazılı kaynaklarda yapılan taramalar sonucu çok sayıda alıntı bitki ismine rastlanmıştır. Karahanlı, Harezmi ve Kıpçak dönemlerinden itibaren Arapça ve Farsçanın etkisi belirgin şekilde görülmüştür. Türk dili ve kültürü üzerinde Arap ve Fars kültürünün etkisi kaçınılmazdır. Bu durum da taranan bitki isimlerinde kendisini göstermiştir. Her ne kadar bu dillerden çok sayıda kelime tespit edilmişse de yazılı kaynaklardan ve belgelerden yapılan taramalar sonucu elde edilen bilgiler ışığında günlük hayat içerisinde çoğunun kullanılmadığını düşünmekteyiz.

Madde başlarında aynı sözcüğü farklı varyantlarıyla (ses farklılıklarıyla yer alan şekilleriyle) birlikte verdiğimiz için madde başı sayısı azalmıştır.

Osmanlı Türkçesi döneminde 769, Kıpçak Türkçesi döneminde 189, Eski Anadolu Türkçesi döneminde 108, Çağatay Türkçesi döneminde 73, Harezmi Türkçesi döneminde 30, Eski Uygur Türkçesi döneminde 19, Karahanlı Türkçesi döneminde 19, Köktürkçede ise sadece bir alıntı bitki adı tespit edilmiştir. Tarihî Türk lehçelerinde toplam 833 alıntı bitki adı belirlenmiş, en çok Arap ve Fars dilinden alıntılar yapıldığı

görülmüştür: Arapça 456, Farsça 287, Sanskritçe 20, Rumca 3, Yunanca 18, Hintçe 5, İtalyanca 1, Ermenice 2, Soğdakça 2, Çince 4, Moğolca 3. Tarihî Türk lehçelerinde; Eski Türkçe döneminde Sanskritçe, Farsça, Arapça, Soğdakçadan alıntı kelimeler kullanılmıştır. Orta Türkçe döneminde ise Farsça, Sanskritçe, Hintçe, Yunanca kelimeler kullanım alanı bulmuştur. Eski Anadolu ve Osmanlı Türkçesi dönemlerinde Arapça ve Farsça çok sayıda alıntı bitki adı kullanılmıştır. Bunların yanında az da olsa Rumca/Yunanca, Hintçe ve İtalyanca alıntı bitki adları kullanılmıştır.

Kısaltmalar

Ar.	: Arapça	Hrzm.	: Harezmi Türkçesi
Çağ.	: Çağatay Türkçesi	İbr.	: İbranice
Çin.	: Çince	İt.	: İtalyanca
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi	Kar.	: Karahanlı Türkçesi
Erm.	: Ermenice	Kıp.	: Kıpçak Türkçesi
ET	: Eski Türkçe	krş.	: Karşılaştır
ETY B	: Eski Türk Yazıtları, Batı yüzü	Kök.	: Köktürk Türkçesi
ETY C	: Eski Türk Yazıtları, Cenup (Güney) yüzü	Moğ.	: Moğolca
ETY D	: Eski Türk Yazıtları, Doğu yüzü	Osm.	: Osmanlı Türkçesi
ETY Ş	: Eski Türk Yazıtları, Şimâl (Kuzey) yüzü	Rum.	: Rumca
EUT	: Eski Uygur Türkçesi	Sans.	: Sanskritçe
Far.	: Farsça	Soğd.	: Soğdakça
Hint.	: Hintçe	TTT	: Turkisch Turfan Texte
		Uyg.	: Uygur Türkçesi
		vd.	: ve devamı
		Yun.	: Yunanca

Eser Kısaltmaları

Ac.: bk. <i>Acayibü'l-Mahlûkat</i> .	Bektaş: bk. <i>Velâyetname-i Hacı Bektaş</i> .
Ab.L.: bk. <i>Atalay, Besim: Abuşka Sözlüğü</i> .	Bd.V.: bk. <i>Türkay, Kaya: Bedayüü'l-Vasat</i> .
Abuş.: bk. <i>Güzeldir, Muharrem: Abuşka Lügati</i> .	BM: bk. <i>Kitâbu Bulgatü'l-Müştâk Fî Lügaati't-Türk Ve'l-Kıfçak</i> .
AH: bk. <i>Atabetü'l-Hakayık</i> .	Bürh.: bk. <i>Bürhan-ı Katı</i> .
Akr.: bk. <i>Akrabadin Tercümesi</i> .	BV: bk. <i>Baytaratu'l-Vazih</i> .
Alt.Gr.: bk. <i>A. von Gabain: Alttürkische Grammatik</i> .	Caf.: bk. <i>Camiü'l-Fars</i> .
AY: bk. <i>Kaya, Ceval: Altun Yaruk</i> .	Cam.: bk. <i>Camasbname</i> .
AY III. 5. Suv.: bk. <i>Ölmez, Mehmet: Altun Yaruk III.Kitap 5. Bölüm, Suvarnaprabhâsütra</i> .	CC: bk. <i>Codex Cumanicus</i> .
AYBÜ: bk. <i>Özyetkin, M.: Altın Ordu Kırım ve Kazan Sahasına Ait Yarlık ve Bitiglerin Üslûp İncelemesi</i> .	Cinan.: bk. <i>Cinanü'l-Cenan</i> .
Bab.: bk. <i>Babusü'l-Vasat</i> .	CSTD Söz.: bk. <i>Cem Sultan'ın Türkçe Divanı-Sözlük Kısmı</i> .
Bâbur: <i>Şen, Mesut: Bâburname</i> .	ÇEL: bk. <i>Eckmann, J.: Çağatayca El Kitabı (Chatay Manual)</i> .
Babür-Vekâyi: bk. <i>Arat, Reşit Rahmeti: Babürnâme</i> .	Çeng.: bk. <i>Çengname</i> .
Bakî: bk. <i>Bakî Divanı</i> .	ÇKT: bk. <i>Zülfikar, Hamza: Çağatayca Kur'an Tefsiri</i> .
	Dâi: bk. <i>Dâi Divanı</i> .
	DB: bk. <i>Divan-ı Türkî-i Basit</i> .
	Delil: bk. <i>Delilü'l-İbad</i> .

DKK: bk. Ergin, Muharrem: *Dede Korkut Kitabı*.
 DLT: bk. Atalay, Besim: *Divanü Lûgati't-Türk Tercümesi*.
 DM: bk. Ed-Dürretü'l- Mudiyye Fi'l-Lûgati't-Türkiyye.
 EATSKT: bk. Karabacak, Esra: *Eski Anadolu Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi*.
 EATSKTÇ: bk. Yılmaz, Orhan: *Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Satır Arası Bir Ku'an Çevirisi*.
 Edv.: bk. *Edvoie-i Müfrede*.
 Enis: bk. *Enisü'l-Guzat*.
 Enveri: bk. *Düsturname-i Enveri*.
 ETG: bk. Gabain, A.Von: *Eski Türkçenin Grameri*.
 ETŞ: bk. R.R.Arat: *Eski Türk Şiiri*.
 ETTSöz.: bk. Timurtaş, F.K.: *Eski Türkiye Türkçesi: Sözlük Kısmı*.
 ETY: bk. Orkun, Hüseyin Namık: *Eski Türk Yazıtları*.
 ETY H T: bk.: *Eski Türk Yazıtları: Hoytu Tamir Yazıtı (II.107-117)*.
 ETY IrkB.: bk. *Eski Türk Yazıtları: Irk Bitig*.
 ETY Ş U: bk. *Eski Türk Yazıtları: Şine Usi Yazıtı (II.163-186)*.
 EZKA: bk. Atalay Besim (çev.): *Molla Salih: Eş-Şuzür-üz- Zehbbiye ve Kitâi'l-Ahmeddiyye fi'l-lûgat-it-Türkiyye*.
 FatihKa: bk. *Fatih Kanunnamesi*.
 Ferec.: bk. *Ferec Ba'de's-Şidde*.
 Ferh.: bk. *Ferhengname-i Sadi Tercümesi*.
 Fuzûlî: bk. *Fuzûlî Divanı*.
 Fütüh.: bk. *Fütûhu's-Şam Tercümesi*.
 G.Ra.: bk. *Gülşen-i Raz Tercümesi*.
 Gülşeni: bk. *Gülşeni Divanı*.
 GT: bk. *Gülistan tercümesi (Kitâb-i Gülistan Bi't-Türkî)*.
 Güvahi: bk. *Pendname-i Güvahi*.
 H I,II: bk. *Zur Heilkunde der Uiguran I, II (Uygur Türkçesi)*.
 Hay.: bk. *Hayatü'l-Hayvan Tercümesi*.
 Hayalî: bk. *Hayalî Divanı*.
 Hazâin: bk. *Hazâinü's-Saâdat*.
 Hüen.: bk. A. von Gabain: *Die Uigurische Übersetzung der Biographie Hüen-Tsangs*.
 HTB: bk. Tezcan, Semih: *Hüen-Tsang Biyografisi*.

HTEUY: bk. Ölmez, Mehmet: *Hüen-Tsang'ın Eski Uygurca Yaşam Öyküsü*.
 HTSKT: bk. Sağol, T.: *Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi*.
 Hüs.Dil.: bk. *Hüsn ü Dil*.
 İH: bk. Kilisli Muallim Rıfat: *El-İdrâk Haşiyesi*.
 İKP: bk. Russell Hamilton, J.: *İyi ve Kötü Prens'in Öyküsü*.
 İML: bk. Abdullah Battal taymas: *İbnü Mühennâ Lügâtı*.
 İM: bk. Toparlı, R.: *İrşadü'l-Mülûk ve's-Selâtin*.
 İN: bk. *Kitâb Fî İlmi'n-Nüşşâb*.
 Kabus: bk. Güneş, Aysel: *Kâbüsnâme'nin Bilinen ilk Türkçe Çevirisi*.
 KaEdeb.: bk. *Kanunü'l-Edeb*.
 Kam.Osm.: bk. *Kâmus-i Osmanî*.
 Kam.Türk.: bk. Şemseddin Sami: *Kâmus-i Türkî*.
 Kara.: bk. *Karacaoğlan Şiirleri*.
 Kav.Osm.: bk. Özkan, Nevzat: *Kavâid-i Osmâniyye*.
 KB: bk. Arat, Reşit Rahmeti: *Kutadgu Bilig*.
 KE: bk. *Kısai'l-Enbiyâ*.
 KEMŞ: bk. Mazioğlu, Hasibe: *Kitâb-ı Evsâf-ı Mesâcidi's-Şerife*.
 KENSöz.: bk. Cemiloğlu, İsmet: *Kıyas-ı Enbiya Nüshası: Sözlük Kısmı*.
 Kesir: bk. *Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*.
 KF: bk. *Kitâb Fi'l-Fıkh*.
 KFT: bk. *Kitâb Fi'l- Fıkh Bi'l-Lisani't-Türkî*.
 KG: bk. Akkuş, M.: *Kitab-ı Gûnya*.
 Kİ: bk. Caferoğlu, Ahmet: *Abu Hayyan: Kitâbü'l-İdrâk Li-Lisâni-al-atrâk*.
 KK: bk. Toparlı, Recep ve başk.: *El-Kavanînu'l-Külliyeye Li-Zabti'l-Lûgati't-Türkiyye*.
 KLS: bk. Aytaç, Kemal: *Kuman Lehçesi Sözlüğü*.
 KTS: bk. Toparlı Recep ve başk.: *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*.
 Leh.Osm.: bk. *Lehçe-i Osmâniyye*.
 Letaif: bk. *Mecmaü'l-Letaif*.
 Lû.Şeh.:bk. *Lûgat-i Şehname*.
 Maârif.: bk. *Maârifname*.
 Ma.Erz.: bk. W. Bang: *Manichäische Erzähler*.

- M.Bay.: bk. *Müfredât-ı İbn-i Baytar Tercümesi*.
 ME: bk. *Yüce Nuri: Mukaddimetü'l-Edeb*.
 Melhâme: bk. *Melhâme-i Şemsiyye*.
 MİFtaH: bk. *Miftahü'l-Lûga*.
 Mih.: bk. *Mihr ü Müşteri*.
 MG: bk. *Münyetü'l-Guzât*.
 MMSGT: bk. *Manyaslı Mahmut: Gülistan Tercümesi*.
 MN: bk. *Yavuzarslan, Paşa: Münebbihü'r-Râkidîn*.
 M.Na.: bk. *Mücerrebname*.
 MOL: bk. *Al Nazima: Mükemmel Osmanlı Lûgati*.
 MS: bk. *Kitâb-ı Mukaddime-i Ebu'l-Leysi's-Semerkandî*.
 MU: bk. *Müyessiretü'l-Ulûm*.
 Mu.Ham.SKT.: bk. *Muhammed Bin Hamza: Satır Arası Kuran Tercümesi*.
 Müntehab.: bk. *Müntehabü'l-Lûga*.
 Müslim: bk. *Ebamüslimname*.
 Mü.Şi.: bk. *Müntebehü's-Şifa*.
 Müz.:bk. *Müzekki'n-Nüfus*.
 Nedim: bk. *Nedim Divanı*.
 Nâbi: bk. *Nâbi Divanı*.
 Nailî: bk. *Nailî Divanı*.
 Naz.Cev.: bk. *Nazmü'l-Cevahir*.
 Nev'î: bk. *Nev'î Divanı*.
 NF: bk. *Ata, Aysu: Nehcü'l-Ferâdis*.
 NHT: bk. *Bilgin, Azmi: Nazmü'l-Hilâfiyyât Tercümesi*.
 Ni'meti.: bk. *Lûgat-i Ni'metullah*.
 OBKT: bk. *Borovkov, A.K.: Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Varlığı*.
 OKD: bk. *Arat, Reşit Rahmeti; Bang, W.: Oğuz Kağan Destanı*.
 Oky.: bk. *Kamus-ı Okyanus'ta Nebat Adları*.
 OTAL: bk. *Devellioğlu, Ferit: Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*.
 OY: bk. *Tekin, Talat: Orhun Yazıtları*.
 Pfhäl.: bk. *F.W.K. Müller: Zwei Pfahlschriften aus den Turfanfunden*.
 P.P.: bk. *La version Ouigure de l'histoire des princes Kalyânâmkara et Pâpamkara*.
 RH: bk. *Kitâb Fî Riyâzâtü'l-Hayl*.
 Seng.: bk. *Mirza Mehdi Han: Senglâh Lûgati*.
 Sic. A.: bk. *Şeri'yye Sicilleri: Ankara*.
 Sic.B: bk. *Şeri'yye Sicilleri: Bursa*.
 Sic. E: bk. *Şeri'yye Sicilleri: Edirne*.
 Sic.K: bk. *Şeri'yye Sicilleri: Kayseri*.
 SN: bk. *Dilçin, Cem: Süheyl ü Neobahâr*.
 SSGT: bk. *Seyf-i Sarâyî: Gülistan Tercümesi*.
 Suv.: bk. *Suvarnaprabhasa, Sutra Zolotogo Bleska I-II*.
 Şâmil: bk. *Şâmilü'l-Lûga*.
 Şeyhî: bk. *Şeyhî Divanı*.
 Ş.Sül.: *Şeyh Süleyman Efendi-i Buharî, Lûgat-ı Çağatay ve Türkî Osmânî*.
 ŞT: bk. *Kargı, Ölmez Zuhâl: Şecere-i Terâkime*.
 ŞG: bk. *Şeyh Gâlib Divanı*.
 TA: bk. *Toparlı, Recep: Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugalî*.
 TarS.: bk. *13.Yüzyıldan Günümüze Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*.
 Ta.Sel.: bk. *Tarih-i Âli Selçuk Tercümesi*.
 Tebareke: bk. *Tebareke Tefsiri*.
 TM: bk. *Tuhfe-i Murâdî fî 'ilmi'l-Cevâhir*.
 TN:bk. *Çağiran, Önder: Ahmed-i Dâ'î: Tıbb-ı Nebevî*.
 T.T.: bk. *Türkische Turfan-Texte*.
 T.Yah.: bk. *Taşlıcalı Yahya Divanı*.
 Terceman: bk. *Pîr M. Bin Yusuf: Terceman*.
 Teshil: bk. *Teshil*.
 Tez. La.: bk. *Tezküretü'l-Eoliya Tercümesi*.
 Tez. Ün.: bk. *Tezkiretü'l-Eoliya Tercümesi*.
 TİKT: bk. *Tekin, A.: Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi*.
 Tuh.Muh.: bk. *Erdağı, Binnur: Tuhfe-i Mübarizi*.
 TM-Ar: bk. *Argunşah, M.: Tuhfe-i Murâdî*.
 TTİrkB.: bk. *Tekin, Talat: İrk Bitig*.
 TZ: bk. *Atalay, Besim: Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lûgati't-Türkiyye*.
 U I-II: bk. *Müller, F.W.K.: Uigurica I-II*.
 Uig.-Wb.: bk. *J. Klaproth: Über die Sprache und Schrift der Uiguren*.
 URD.:bk. *S.E.Malov: Uygurskie rukopisnie dokumenti ekspeditsii*.
 Usp.: bk. *W.Bang; A.von Gabain: Uigurische Studien*.
 Wind.: bk. *W. Bang: Ein Uigurisches Fragment Über den manichäischen Windgott*.
 Y.Emre: bk. *Tatçı, Mustafa: Yunus Emre Divanı*.

Yadigâr: bk. *Yadigâr-ı İbn-i Şerif*.

Yahya: bk. *Yahya Bey Divanı*.

YTS: bk. *Dilçin, Cem: Yeni Tarama Sözlüğü*.

Zad.: *Zadü'l-İbad Tercümesi*.

Zâti: bk. *Zâti Divanı*.

ZHDU I, II: bk. *Arat, Reşit Rahmeti: Zur Heilkunde der Uiguren-I, II*.

Kaynaklar

- Akalın, Şevki (1952/56). *Büyük Bitkiler Kılavuzu*. İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Aksan, Doğan (1977). Köktürkçeden Bugüne, Türkçede Ödünçlemeler Üzerinde Bir Sözcük İstatistiği Araştırması. *Türk Dili*, No.303. s.344-347.
- Aksan, Doğan (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, Doğan. (2004). *Türkçenin Söz Varlığı*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Altıntaş, Ayten (1983). Divanü Lügâti't-Türk'teki Tıbbî Bitkiler. *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S.25, Ağustos, s.136-148.
- Arat, Reşit Rahmeti (1992). *Edib Ahmed b. Mahmud Yükneki: Atabetü'l-Hakayık*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Bayrak, Özlem. (2005). *Tarihî Türk Lehçelerinde Bitki İsimleri*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Baytop, Turhan (2007). *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Brockelmann, Carl (1954). *Osttürkische Grammatik der islamischen Litteratursprachen Mittelasiens*. Leiden.
- Buran, Ahmet (2008). "Yabancı Diller Karşısında Türkçe" Makaleler. (Ed. M. Dursun Erdem) (Haz. Ercan Alkaya, Süleyman Kaan Yalçın, Murat Gengül) Ankara: *Turkish Studies Publication, Series V*. s.165-169.
- Caferoğlu, Ahmet (2015). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. 3. baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Clauson, Sir Gerard (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth- Century Turkish*. Oxford.
- Courteille, Pavet de (1870). *Dictionnaire Turc-Oriental, destine princi parlement a facilite la lecture des ouvrages de Bâbur d'Abul-Gâzi et de Mir-Ali Chir-Nevâi*. Paris.
- Çağatay, Saadet (1978). *Codex Cumanicus Sözlüğü. Türk Lehçeleri Üzerine Denemeler*, Ankara.
- Dağlı, Yücel, (2014). *Historical Dictionary of Ottoman Turkish Terms for Gardens and Gardening*. United States of America: Dumbarton Oaks, Trustees for Harvard University.
- Demir, Ekrem (2012). Hezârfen Hüseyin B. Caöfer İstânköyî'nin Fihristü'l-Ervâm Adlı Eserinde Geçen Bitki Adları. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt/Sayı: XLVI.
- Doğan, Levent (2005). Kutadgu Bilig'den Hareketle Çağdaş Türk Lehçelerinde Arapça Alıntı Kelimeler Üzerine Bir Karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık Cilt 2 Sayı 7, 46-72.
- Doğan, Nuh (2006). *Adbilim Açısından Samsun, Ordu ve Sinop Ağızlarında Armut, Elma ve Erik Adları*. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Doğan, Nuh (2011). Vezirköprü ve Havza Ağızlarında Yabancı Bitki Adları. *Diyalektolog*, S. 2, s.7-13.
- Doğan, Nuh (2015). Türkiye Türkçesi Söz Varlığının Yeni Renkleri Ad Bilimsel Bir İnceleme. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 4/7, s. 12-37.
- Doğan, Nuh (2012). Ad Bilimi Açısından Havza ve Vezirköprü Ağızlarında Oya Adları. *Samsun Sempozyumu (13-16 Ekim 2011)*, Samsun: Ceylan Ofset, s. 431-439

- Duran, Ahmet (1994). Türkçede Bazı Bitki Adlarının Veriliş Sebepleri. *Türk Dili*, S.55, Mart-1998.
- Efe, Kürşat (2004). *Tarihî Türk Lehçelerinde Hayvan İsimleri*. Gazi Üniv. Sos. Bil. Ens. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ercilasun, Ahmet Bican- Akkoyunlu, Ziya (2015). *Kâşgarlı Mahmud Dîvânı Lugâtî't-Türk*. (Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eren, Hasan (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. 2. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ingeborg, Hauenschild (1989). *Türksprachige Volksnamen für Kräuter und Stauden mit den Deutschen*. Wiesbaden: Englischen und Russischen Bezeichnungen.
- Karaağaç, Günay (2008). *Türkçe Verintiler Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, Günay (2009). *Dil, Tarih ve İnsan*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karaağaç, Günay (2015). *Türkçenin Alıntılar Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karadeniz, Yasin (2017). *Codex Cumanicus'ta Bitki Adları*. MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 15, Sayı: 1, 622-637.
- Kurt, Ümit Emrah (2012). *Hekim Şerafeddin Sabuncuoğlu'nun Cerrahiyetü'l Haniyye Adlı Eserinde Yer Alan Cerrahi Aletlerin Tanımlanması, Çizimi, Sınıflanması ve Karşılaştırılması*. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Nişanyan, Sevan (2007). *Sözlerin Soyağacı Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü*. Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul: Adam Yayınları.
- Önler, Zafer (2004). XIV-XV. Yüzyıl Tıp Metinlerinde Türkçe Bitki Adları. *Kebikeç*, S. 18, 2004, 273-301.
- Önler, Zafer (1988). Türkçe Tıp Kitaplarında Yer Alan Bitki Adları (14-15.yy). *Türk Dünyası Araştırmaları*, 52, 2, 53-61.
- Öztürk, Faruk (2005). Kutadgu Bilig'de Bitki Adları. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, Cilt: VI, Sayı 1, Sayfa: 201-208.
- Sakaoğlu, Saim (2001). *Türk Ad Bilimi-I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Salan, Musa (2012). *Kitabü'l-İdrak Li Lisâni'l-Etrâk'te Alıntı Kelimeler*. Gazi Türkiyat, Güz 11: 53-66.
- Salih Efendi (1865). *İlm-i Hayvanat ve Nebatat*, İstanbul.
- Sevortyan, E. V. (1974-1980). *Etimolojişeskiy slovar tyurskix yazıkov obşçetyurkskie mejtyurkskie osnovi na bukvu*, 3 c., Moskva.
- Telli, Burak (2015). Kenzü's-Sıhhatü'l-Ebdâniyye Eser-i Mürşid-i Osmâniyye'de Bitki Adları, Yıl: 1, Sayı: 1, Eylül, s. 96-116.
- Tietze, A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı*. İstanbul: Simurg Yayınları.
- Ulutürk, Betül (2015). Kıpçak Türkçesi Söz Varlığındaki Meyve Vermeyen Ağaç Adları Üzerine Bir İnceleme. *Türk Dil Kurumu Belleten*, 63-2, 192-207.
- Uraz, Murat (1977). Çiçeklere Şiirle Verilen Adlar ve Eski Çiçek Kitapları. *Eğitim Hareketleri*, S. 226, s.12-16.
- Uzel, Rıdvan (1981). *Nev'i Divanında Bitkiler*. (Basılmamış Bilim Uzmanlığı Tezi), Ankara.
- Yıldırım, N. (2005). XV. Yüzyıla Ait Anonim Bir Cerrahname Cerrahi Yöntemlerin Kullanıldığı Fasıllar Tıbbi Terminoloji ile Bitki, Drog ve Madde İsimleri. *Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları* 10-11, 325-433.
- Yilgör, Asuman (1990). *Fuzûli'nin Türkçe Divanında Bitkiler*. İstanbul Üniv. Sos. Bil. Ens. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Zajaczkowski, Aniasz: (1965). "Chatpiters choisis du Vocabulaire arabe-kiptchak 'Ed-dürretü'l-Mudî'a fil Lûgat-it-Türkiyya' (I), *Rocznik Orientalistyczny*, XXIX/I,1965, s.39-98.

